

ELINKEINOELÄMÄN TUTKIMUSLAITOS
THE RESEARCH INSTITUTE OF THE FINNISH ECONOMY
Lönnrotinkatu 4 B FIN-00120 Helsinki Finland
Tel. +358-9-609 900 Telefax +358-9-601 753
<http://www.etla.fi>

Keskusteluaiheita – Discussion papers

No. 656

**Jyrki Ali-Yrkkö - Hannu Hernesniemi -
Mikko Mäkinen - Mika Pajarinen**

**SUOMEN JA RUOTSIN
TALOUSELÄMÄN INTEGROITUMINEN**

Selvityksen on tilannut ja rahoittanut Huoltovarmuuskeskus.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	SUOMALAISYRITYSTEN INVESTOINNIT JA TOIMINTA RUOTSISSA	3
	2.1 TAUSTAA	3
	2.2 INVESTOINNIT TOIMIALOITTAIN	5
3	RUOTSALAISET YRITYKSET SUOMESSA	11
	3.1 YLEISTÄ.....	11
	3.2 RUOTSALAISET YRITYKSET SUOMESSA TOIMIALOITTAIN	11
	3.3 YHTEENVETO.....	15
4	SUOMEN JA RUOTSIN VÄLINEN TAVARAKAUPPA.....	19
	4.1 SUOMEN TAVARATUONTI RUOTSISTA	19
	4.2 RUOTSIN TAVARATUONTI SUOMESTA	23
	4.3 SUOMEN KAUPPATASEEN YLI- JA ALIJÄÄMÄ RUOTSIN KANSSA.....	27
	4.4 YHTEENVETO.....	30
5	JOHTOPÄÄTÖKSIÄ JA ANALYYSIÄ	33
	5.1 RUOTSI JA SUOMI INTEGROITUVAT OMISTUKSELLISESTI	33
	5.2 SYVENEVÄN OMISTUKSELLISEN INTEGRAATION SELITTÄJIÄ	34
	5.3 TAVARAKAUPPA KASVAA HITAAMMIN.....	35
	5.4 UUDENLAISTEN SIDOSTEN VERKKO.....	36
	LÄHTEITÄ.....	37
	LIITTEET.....	39

1 JOHDANTO

Suomi ja Ruotsi solmivat vuonna 1992 sopimuksen taloudellisesta yhteistyöstä mahdollisissa kriisitilanteissa¹. Maiden taloudellisesta maanpuolustuksesta vastaavat viranomaiset seuraavat sopimuksen soveltamista ja tuottavat sekä vaihtavat tarvittavaa informaatiota. Osana tätä Huoltovarmuuskeskus tilasi Etlatieto Oy:ltä selvityksen Suomen ja Ruotsin talouselämän integroitumisesta.

Suomen ja Ruotsin taloudelliset suhteet ovat aiemmin perustuneet pitkälle tavarakauppaan. Maat ovat naapurimaina ja esteettömien kauppasuhteidensa ansiosta olleet toistensa tärkeimpien kauppakumppaneiden joukossa. Tämän vuosikymmenen kuluessa kuitenkin omistuksellinen integraatio on huomattavasti lisääntynyt. Suomalaiset ovat ostaneet yrityksiä Ruotsista ja vastaavasti ruotsalaiset Suomesta ja yritykset ovat fuusioituneet yli rajojen.

Tässä selvityksessä kartoitetaan suomalaisten yritysten Ruotsiin tekemät suorat sijoitukset ja tähän liittyvä yritysomistus (luku 2). Vastaavasti kartoitetaan ruotsalaisten yritysten sijoitukset ja yritysomistus Suomessa (luku 3). Nämä kartoitukset on tehty toimialoittain ja jopa yksittäisten yritysten sijoituksia ja yrityskauppoja luetellen. Tarkasteluihin ei ole sisällytetty tavanomaista (yksityisten tai institutionaalisten sijoittajien) osakeomistusta, vaan kyse on siis yritysten tekemistä strategisista sijoituksista.

Luvussa 4 tarkastellaan maiden välistä kauppaa molempien maiden näkökulmasta. Suomen osalta tarkastellaan Suomen tuontia Ruotsista ja Ruotsin merkitystä eri hyödykkeiden tuojana. Vastaavasti tarkastellaan Ruotsin tuontia Suomesta ja Suomen merkitystä eri hyödykkeiden tuojana. Osa tuotetusta materiaalista on selvityksen liitteinä.

Selvitys on tehty tiukassa aikataulussa elo-lokakuussa 1998. Tämä oli mahdollista, koska Etlatiedossa on meneillään suomalaisyritysten kansainvälistymiseen ja vastaavasti ulkomaalaisomistukseen Suomessa liittyvää tutkimusta. Näissä projekteissa on kerätty kattavasti yrityskauppatietoja. Suomalaisen teollisuuden kilpailukyky selvitysten yhteydessä on puolestaan hankittu eri OECD-maiden yksityiskohtaista ulkomaankauppa-aineistoa. Selvitystä tekemään saatiin rekrytoitua valmiiksi aiheisiin em. projekteissa perehtyneet tutkijat.

Luvun 2 "Suomalaisyritysten investoinnit ja toiminta Ruotsissa" on kirjoittanut tutkija, KTM Jyrki Ali-Yrkkö, luvun 3 "Ruotsalaisyritysten investoinnit ja toiminta Suomessa" tutkija, KTM Mika Pajarinen ja luvun 4 "Suomen ja Ruotsin välinen tavarakauppa" tutkija, VTM Mikko Mäkinen. Tutkimuksen ohjasi ja johdopäätösluvun kirjoitti tutkimusjohtaja, VTL Hannu Hernesniemi.

Lukijaa, joka on kiinnostunut suomalaisyritysten kansainvälisestä toiminnasta yleensä sekä sen vaikutuksista ja seurauksista, pyydetään tutustumaan Etlan ja

¹ Sopimus Suomen ja Ruotsin välisestä taloudellisesta yhteistyöstä kriisitilanteissa. Suomen säädöskokoelma n:o 1052/92 ja Suomen säädöskokoelman sopimussarja n:o 107.

Etlätiedon globalisaatiotutkimuksiin. Kirjallisuusluettelossa on lueteltu julkaistuja tutkimusraportteja. Yritysten kansainvälistymisteorioita ja ruotsalaisyritysten kansainvälistymistä on syvällisesti esitelty kirjassa *The Geography of Multinational Firms* (ks. kirjallisuusluettelo).

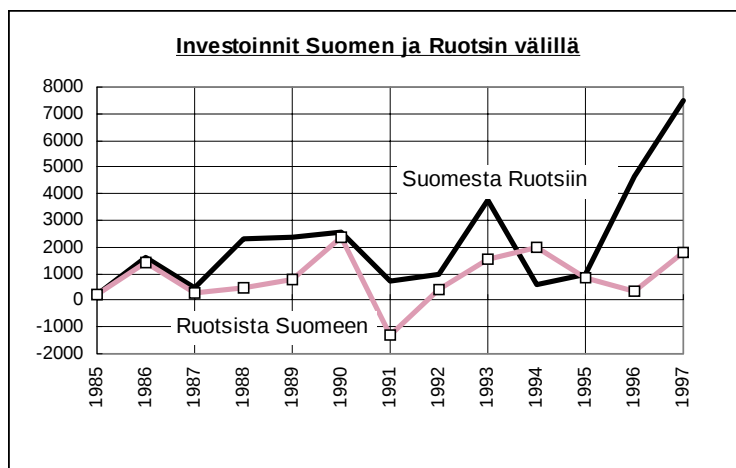
2 SUOMALAISYRITYSTEN INVESTOINNIT JA TOIMINTA RUOTSISSA

2.1 Taustaa

Suomalaisyritysten kansainvälistyminen voimistui 1980-luvun puolenvälin jälkeen. Tätä ennen yritysten ulkomainen toiminta oli lähinnä vientiä Suomesta. Kansainvälistymisen edetessä yritykset alkoivat hankkia tai perustaa myös tuotantolaitoksia ulkomaille. Suurin osa ulkomaisista investoinneista on tehty yritysostojen kautta. Yritysten tuotannollinen kansainvälistyminen alkoi useimmiten perinteisistä vientimaistamme – Ruotsista ja Saksasta. Seuraavat sijoitukset suuntautuivat usein muualle Eurooppaan ja Pohjois-Amerikkaan. Suomalaisyritysten kansainvälistyminen liittyi maailmankaupan kasvuun. Kotimarkkinat olivat käyneet liian pieniksi, päämarkkinat sijaitsivat muualla ja kilpailijat olivat suuria kansainvälisiä yrityksiä. Osaa kansainvälistymisaallosta onkin pidettävä puolustautumisena, jolla olemassa olevat markkinaosuudet pyrittiin säilyttämään. Toisaalta ulkomaisilla investoinneilla haettiin lisämarkkinoita. Lisäksi osa yrityksistä eteni uusille toimialoille hankkimalla yrityksiä ulkomailta.

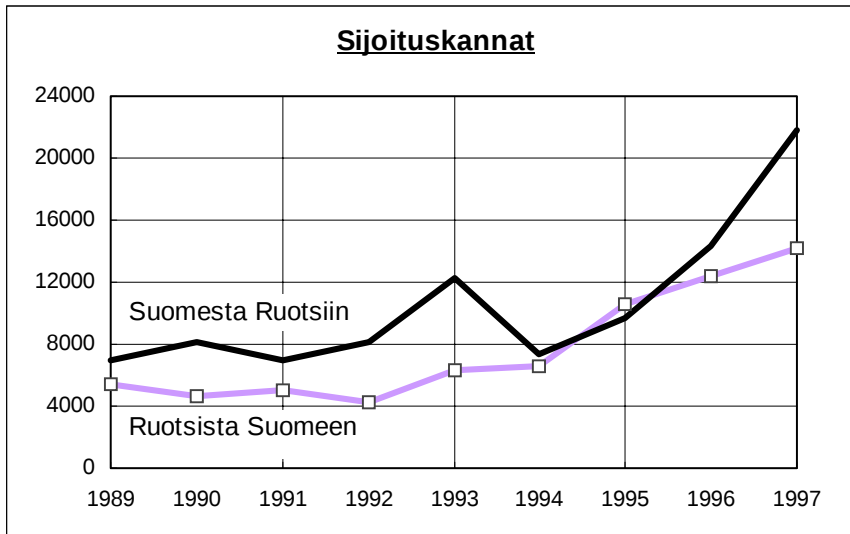
1980-luvun lopulla suomalaisyritykset tekivät suuria yritysostoja Ruotsista. Nokia osti Ericssonin tietotekniikan (liikevaihto tuolloin 3.5 mrd mk), Metsä-Serla MoDon pehmopaperit (liikevaihto 1.6 mrd mk) ja Kemira Boliden Kemin (1.4 mrd mk).

Kuvio 2.1 Investoinnit Ruotsin ja Suomen välillä (mmk).²

Lähde: Suomen Pankki

² Suomen Pankki tilastoi maksutasenäkökulmansa vuoksi ulkomaisiksi investoinneiksi ainoastaan sellaiset investoinnit, jotka on rahoitettu Suomesta. Koska ulkomaiset tytäryritykset hankkivat rahoitusta myös muualta maailmasta, niin SP:n luvut ovat todellisuuteen verrattuna liian alhaisia.

Kuvio 2.2 Suorien sijoitusten sijoituskannat Ruotsin ja Suomen välillä (mmk).

Lähde: Suomen Pankki

Suomalaisyritysten investoinnit Ruotsiin ovat lähes joka vuosi ylittäneet ruotsalaisinvestoinnit Suomeen. Vuoden 1997 lopussa suomalaisyritykset olivat investoineet Ruotsiin yhteensä lähes 22 miljardia markkaa, kun ruotsalaisten sijoituskanta Suomessa jäi reiluun 14 miljardiin.

Kuvion 2.1 tuoreimmat luvut osoittaisivat, että tämä ero näyttää kasvaneen viime vuosina. On kuitenkin hyvä muistaa, että yksittäiset suuret yrityskaupat näkyvät myös oheisessa kuviossa. Vuoden 1997 investoinneista vastasi suurelta osin yksi yritys, Imatran Voima. Vuosien 1995-1998 aikana IVO on sijoittanut Ruotsiin noin seitsemän miljardia markkaa (Kauppalehti 23.3.1998). IVO:n investoinnit ovat osuneet sekä sähkön tuotanto- että jakeluyhtiöiden osakkuuksiin. Merkittävin ostos oli sähköyhtiö Gullspång Kraft, joka fuusioidaan vuodenvaihteessa 1998-1999 Stockholm Energin kanssa. Uudesta yhtiöstä, Birka Energi:stä tulee Ruotsin kolmanneksi suurin energiayhtiö noin 8.6 miljardin markan liikevaihdolla. Asiakasmäärällä mitattuna yhtiöstä tulee Ruotsin suurin energiayhtiö.

Suomen Pankin tilastojen mukaan suomalaisyrityksillä oli vuonna 1997 yhteensä noin 40 000 työntekijää Ruotsissa, kun ruotsalaisyritysten henkilöstömäärä Suomessa oli hieman yli 25 000. Kaiken kaikkiaan Ruotsiin tehtyjen investointien osuus suomalaisyritysten kaikista ulkomaisista investoinneista on reilu viidennes. Sen sijaan kaikista Ruotsiin tulleista ulkomaisista sijoituksista Suomen osuus jää reiluun kymmenekseen.

Vuoden 1998 fuusiot (MeritaNorbanken ja Stora Enso) ovat tilastojen kannalta ongelmallisia. Jos yhtiöt katsotaan ruotsalaisiksi, koska ruotsalaisilla on osakeenemmistö, nousee Suomeen sijoitettu pääoma ja ruotsalaisyritysten työntekijämäärä Suomessa huomattavasti.³ Molempien virallinen kotimaa on kuitenkin

³ Luvussa 3 on MeritaNorbanken ja Stora Enso katsottu ruotsalaisiksi, koska omistuksesta yli 50% on ruotsalaisilla. Yksistään tämä nostaa ruotsalaisten yritysten työntekijämäärää Suomessa yli kaksinkertaiseksi. Katso luku 3, taulukko 3.1.

Suomi. Jos ne tilastoidaan suomalaisiksi yhtiöiksi, näyttävät tilastot siltä, että suomalaisten sijoitukset ja työntekijämäärä Ruotsissa ovat erittäin voimakkaasti kohonneet. Tilastojen ongelmat on syytä tiedostaa integroitumista tutkittaessa.

2.2 Investoinnit toimialoittain

Merkittävä osa suomalaisyritysten investoinneista Ruotsiin on toteutettu yritysostoin. Seuraavassa taulukossa on esitetty minkä toimialan yritykset ovat kiinnostaneet suomalaisia

Taulukko 2.1 Suomalaisen yritysten yritysostot Ruotsista, 1987- kesäkuu 1998.

Toimiala	Yrityskauppojen lkm.	osuus , %
<i>TEOLLISUUS</i>		
Metalliteollisuus	51	19.62
Muoviteollisuus	21	8.08
Elintarviketeollisuus	18	6.92
Kemia ja lääketeollisuus	16	6.15
Sähkö ja elektroniikka	15	5.77
Graafinen teollisuus	10	3.85
Rakennustuoteteollisuus	8	3.08
Metsäteollisuus	7	2.69
Huonekaluteollisuus	6	2.31
Tevanake-teollisuus	2	0.77
Moniala ja muu teollisuus	11	4.23
<i>KAUPPA JA PALVELUALA</i>		
Tuonti, tukku- ja vähittäiskauppa	38	14.62
ATK	16	6.15
Rahoitus, vakuutus ja arvopaperikauppa	6	2.31
Rakennustoiminta	6	2.31
Kuljetus, huolinta ja liikenne	5	1.92
Sähköiset viestimet, radio, TV	4	1.54
Muut palvelut	20	7.69
Yhteensä	260 kpl	100 %

Lähde: Talouselämä

Taulukosta nähdään, että parikymmentä prosenttia kaikista yritysostoista on kohdistunut metalliteollisuuteen. Seuraavaksi eniten kauppia on tehty kaupan alalla. Lähes kaikki näistä toimivat tuonti- tai tukkukaupan alalla. Vähittäiskaupan alalla yritysostoja ei ole tehty kuin muutama.

Tärkeimmät yrityskaupat

Seuraavaksi esitetään toimialoittain tärkeimpiä yrityskauppoja sekä suomalaisia yrityksiä, joiden toiminta Ruotsissa on erityisen laajaa.

Suurin osa suomalaisyritysten investoinneista Ruotsiin on ollut teollisuusyritysten tekemiä. Yrityskauppatilaston mukaan lähes kaksi kolmesta Ruotsista ostetusta yrityksestä on ollut teollisuusyrityksiä.

Taulukko 2.2 Joidenkin suomalaisten suuryritysten henkilöstö.

Yritys	Koko henkilöstö	, josta Ruotsissa
Hackman	3084	799
Ahlström	13758	1553
Metra	13384	1534
Rautaruukki	12705	1856
Outokumpu	10369	905
Enso	19870	555
Metsä-Serla	14078	755
UPM-Kymmene	33814	330
Asko	3680	1146
Neste	8972	371

Metalliteollisuus

Teollisuudesta etenkin metallialan yritykset ovat investoineet Ruotsiin. Suurimmilla metalliyrityksillämme on kaikilla mittavaa toimintaa Ruotsissa. Rautaruukki osti 1980-luvun lopussa ja 1990-luvun taitteessa useita suuria ruotsalaisyrityksiä. Tähän joukkoon kuuluivat mm. hydraulikkaputkia valmistava Structo DOM Europe AB, Wirsbo Bruks AB:n teräsputkituotanto ja Gavle Ahlsell Industri AB, joka on erikoistunut teräsohutlevyjen muovipinnoitukseen ja profilointiin. 1990-luvulla Rautaruukki on ostanut suuren ruotsalaisen terästuotteiden valmistajan Fundia Ab:n. Vuonna 1997 Rautaruukilla oli yhteensä seitsemän tuotannollista tytäryritystä Ruotsissa.

Myös Metra on tehnyt useita yrityskauppoja Ruotsissa. Yhtäältä se on ostanut yrityksiä ja toisaalta se on myynyt niitä. Vuonna 1994 Metra hankki lukkoja ja muita lukitukseen liittyviä tuotteita valmistavan Assa Abloyn osake-enemmistön. Myöhemmin Metra luopui enemmistöstään jääden silti suurimmaksi osakkeenomistajaksi 35 prosentin ääniosuudella. Toinen suuri myynti oli luopuminen Ova-ko Ab:sta. Vuoden 1997 lopussa Metran henkilöstöstä noin 1500 henkilöä työskenteli Ruotsissa.

Viime vuonna Partekin kontinkäsittely sekä ruotsalainen Kalmar Industries yhdistyivät. Partekista tuli kaupan myötä Kalmarin enemmistöosakas. Yhtiön liikevaihdoksi tulee runsaat kolme miljardia ja sillä on kolme tuotantolaitosta Ruotsissa. Uuden yhtiön päätuotteisiin kuuluvat konttilukit, mobiilipukkinosturit (RTG), kontikurottajat sekä erilaiset trukit. Kontinkäsittelyn lisäksi Partekilla on myös

muuta toimintaa Ruotsissa. Uumajassa valmistetaan erilaisia metsäkoneita. Lisäksi Ruotsissa valmistetaan kappaletavaranoistureita. Partek-konsernin yritysmyynti Ruotsissa ovat kohdistuneet rakennustuotteisiin.

Myös Outokummulla on merkittävää toimintaa Ruotsissa. Vuoden 1997 lopussa Ruotsissa työskenteli noin 900 henkilöä Outokummun palveluksessa. Suurimmat Ruotsissa sijaitsevat tuotantolaitokset tuottavat putki- ja nauhatuotteita. Vuonna 1997 Ruotsista kertyi liikevaihtoa yhteensä noin 1.1 mrd markkaa.

Valmetilla on Ruotsissa kartonkikonetuotantoa. Vuonna 1998 tullaan toteuttamaan kartonkikoneliiketoiminnan keskittäminen Karlstadiin Ruotsiin. Toisaalta pehmopaperikoneiden perälaatikkotuotanto siirtyy Karlstadista Karhulaan.

Metsäteollisuus

Kaikilla Suomen kolmella suurella metsäteollisuusyrityksellä on toimintaa Ruotsissa. Metsä-Serlan Ruotsin toiminta laajeni huomattavasti 1980-luvun lopulla, kun se osti MoDo:n pehmopapereiden tuotannon. Ostetun toiminnan liikevaihto oli tuolloin 1.6 miljardia markkaa. Toinen suuri yritysosto oli Tampellan ostamat viisi aaltopahvitehdasta Esselte AB:lta. Tuotantolaitokset ovat sittemmin siirtyneet Enson omistukseen. Keväällä 1998 tapahtui ensimmäinen iso metsäalan fuusio Suomen ja Ruotsin välillä. Suomalainen Enso ja ruotsalainen Stora yhdistyivät Stora Ensoksi. Myös UPM-Kymmenellä on tuotantoa Ruotsissa. UPM:n omistaman Walki Erikson AB on tullut konserniin Yhtyneiden Paperitehtaiden kautta ja Rosenlew Emballage AB vastaavasti Rosenlewin myötä. Vuonna 1997 UPM:n henkilöstöstä 330 työskenteli Ruotsissa. Metsäsektoriin voidaan laskea myös Ahlströmin ostama pakkausteollisuuskonserni Åkerlund & Rausing. Ostohetkellä ostetun yrityksen liikevaihto oli 1.2 miljardia markkaa.

Elintarviketeollisuus

Monilla suomalaisilla suurilla elintarvikeyrityksillä on tuotantoa myös Ruotsissa. Elintarvikkeiden myynnissä tuotemerkeillä on vahva rooli. Useat elintarvikkeisiin liittyvät yritysostot onkin tehty tuotemerkkien tai jakelukanavien vuoksi.

Vuonna 1996 Rasion Tehtaat osti margariinia ja jäätelöä valmistavan Carlshamn Mejeri Ab:n (liikevaihto tuolloin 560 miljoonaa markkaa). Sinebrychoff hankki puolestaan Falcon Bryggerier –panimon. Vuonna 1993 Huhtamäki Oy osti Procordia AB:n Euroopan makeistehtaat ja myyntiyhtiöt. Henkilöstöä oli ostohetkellä 1300. 1990-luvulla Cultor on tehnyt useita pienempiä yritysostoja Ruotsissa. Alkuvuodesta 1997 Fazeria veti puoleensa Ruotsin irtomakeismarkkinat. Fazer osti enemmistön Karamellgrossisten AB:stä. Ostetulla yrityksellä ei ole omaa valmistusta. Yhtiön hankinta nostaa Fazerin makeismyyntin Ruotsissa 470 miljoonaan markkaan. Vuodenvaihteessa 1998 Atria osti Lithells AB:n, joka on tunnettu pikaruokatoiminnastaan. Ostetun yrityksen liikevaihto oli 800 miljoonaa markkaa.

Rakennustuoteteollisuus

Rakennustuotteita valmistavassa teollisuudessa Ruotsin ja Suomen välillä on nähty suuria muutoksia. Yhtäältä Suomesta on ostettu ruotsalaisia rakennustuoteyrityksiä. Toisaalta Suomesta on myyty alan yrityksiä ruotsalaisille. Vuonna 1997 Partekin betonielementtitoimiala ja Strängbetong AB fuusioitiin. Uudesta

yhtiöstä Partek ja ruotsalainen Addum omistavat kumpikin 40 prosenttia ja Industri Capital loput 20 prosenttia.

Kauppa

Kaupan alalla toimivista Ruotsin suomalaisista yrityksistä suurin osa toimii tuonti- tai tukkukaupassa. Erityisesti lääkkeiden ja terveydenhuollon alalla on nähty useita yrityskauppoja. Varsinkin Tamro on ollut aktiivinen Ruotsissa. Myös muilla suomalaisilla terveydenhuollon alan yrityksillä, kuten Instrumentariumilla ja Orionilla, on toimintaa Ruotsissa.

Taulukko 2.3 Lääkkeisiin ja terveydenhuoltoon liittyviä yritysostoja Ruotsista, 1987-1997.

Ostaja	Ostettu yritys	Toiminta	Liikevaihto Mmk
Tamro	Swedish Hospital Supply AB	Sairaanhoitotarvikkeiden markkinointi	27
Tamro	Labasscon AB	Laboratoriotuotteiden maahantuonti ja jakelu	68
Tamro	ADA AB	Lääketukkukauppa	6006
Instrumentarium	LIC Rehab Care AB	Sairaalakalusteiden myynti ja huolto	75
Labsystems Oy	Flow Laboratories Sveska AB	Biokemian ja instrumenttien myynti	12
Labsystems Oy	Labkemi Trading	Laboratoriokemikaalien maahantuonti	17

Palveluala

Suomalaisten palvelualan yritysten toiminta Ruotsissa on merkittävästi pienempää kuin ruotsalaisten palveluyritysten toiminta Suomessa.

Vuoden 1997 loppupuolella Alma Media osti osuuden Ruotsin TV 4:sta. Ostettu tv-kanava hallitsee 60 prosenttia Ruotsin tv-mainontaan käytetyistä rahoista. ATK-puolella nykyisen Tieto Oyn pohjana olleet yritykset ovat ostaneet useita pienempiä alan yrityksiä Ruotsista. Vuonna 1997 Tieto Oy:llä oli kaiken kaikkiaan 161 henkilöä Ruotsissa. Liikevaihtoa tuli Ruotsista 124 miljoonaa markkaa.

Taulukko 2.4 1990-luvulla Ruotsista ostettuja atk-alan yrityksiä.

Ostaja	Ostettu yritys	Ostetun yrityksen liikevaihto Mmk	Ostetun yrityksen henkilöstö
Netcontrol Oy	Senea Abn kaukokäyttöliiketoiminta	7	1
TT Tieto Oy	Habo Data AB	3	8
Tietotehdas Oy	Timbersoft AB	4	6
Datema (Tietotehdas)	Svensk Lön – ja Cappa- palkkaohjelmistot	7	11
Tietotehdas Oy	IFS AB:n rahamarkkinaohjelmistot	8	11
Projektihallinto Oy	Metier Management Systems Sweden	7	10
Tietovoima Oy	Teamco AB	75	115

Kuljetussektorilla ensimmäinen suuri yritysosto Ruotsista tehtiin 1980- ja 1990-lukujen taitteessa. Tuolloin Effjohn Oy osti Nordstjeman Abn, jonka silloinen liikevaihto oli noin miljardi markkaa. Toinen merkittävä tapahtuma nähtiin vuonna 1996. Finnlines myi Huolintakeskuksen ruotsalaiselle BTL:lle. Kaupan vastineeksi Finnlines sai BTL:n osakkeita. Markkinoilta tehtyjen lisäostojen jälkeen Finnlines omisti BTL:n äänivallasta noin 46 prosenttia. Markkinoiden monimutkaisuutta ja muuttuvuutta kuvaa hyvin se, että seuraavana vuonna Finnlines osti saksalaisen Poseidonin ja käytti maksuvälineenä omistamansa BTL:n osakkeet.

Rahoitusosalalla on tapahtunut jo yksi suurfuusio. Merita ja Nordbanken yhdistyivät MeritaNordbankeniksi. Vakuutusosalalla on jo pitkään odotettu fuusiouutisia. On todennäköistä, että ennen pitkää jonkinlainen fuusio tai yrityskauppa tehdään suomalaisen ja ruotsalaisen vakuutusyhtiön välillä.

3 RUOTSALAISET YRITYKSET SUOMESSA

3.1 Yleistä

Suomessa toimii noin 1700 sellaista yritystä, joiden omistajana on vähintään 50 prosentin osuudella jokin ulkomainen yritys⁴. Tämä on alle prosentti koko yrityskannasta. Ulkomaalaisomisteisten yritysten merkitys on kuitenkin tätä suurempi, koska ne ovat keskimäärin suurempia kuin suomalaiset yritykset. Enemmän kuin sata henkilöä työllistävistä yrityksistä ulkomaisessa omistuksessa on yli 15 prosenttia; liikevaihdolla mitattuna Suomen 500 suurimmasta yrityksestä kolmannes on vähintään puoliksi ulkomaisen yrityksen omistama.

Ruotsalaisten omistamat yritykset ovat suurin ulkomaalaisomisteisten yritysten ryhmä Suomessa: niiden hallinnassa on noin joka kolmas ulkomaalaisomisteisista yrityksistä. Nämä yritykset työllistävät yhteensä yli 65 000 henkilöä.⁵ Ruotsalaisia yrityksiä ovat kiinnostaneet Suomessa erityisesti rakentaminen ja rakennustuote-teollisuus, tukkukauppa sekä eräät palvelualat.

Seuraavassa käydään päätoimialoittain läpi merkittävimpiä Suomessa toimivia ruotsalaisia yrityksiä. Tarkastelu rajoittuu yrityksiin, joista ruotsalainen yritys/sijoittaja omistaa vähintään puolet. Tarkastelun ulkopuolelle jäävät pääsääntöisesti yritykset, joiden emoyritys on ruotsalainen yritys, mutta jonka lopullinen omistajataho on Ruotsin ulkopuolella. Esimerkkinä tarkastelun ulkopuolelle jäävistä yrityksistä voidaan mainita 1980-luvun alkupuolella Suomeen etabloitunut, kemian teollisuudessa toimiva Eka Chemicals.⁶ Eka Chemicalsin pääkonttori on Ruotsissa, mutta se on nykyisin osa hollantilaista, globaalisti operoivaa Akzo Nobel-konsernia.

3.2 Ruotsalaiset yritykset Suomessa toimialoittain

Elintarviketeollisuus

Elintarvikesektorilla ruotsalaisia tuotannollista toimintaa harjoittavia yrityksiä ei Suomessa juurikaan ole. Ruotsalaisomisteiset elintarvikeklusterin yritykset ovat pääasiassa myynti- ja markkinointiyhtiöitä, jotka markkinoivat Ruotsissa (tai muissa maissa) valmistettuja tuotteita Suomessa. Näistä voidaan mainita esimerkiksi Arla. Lisäksi Ruotsista tuodaan Suomeen jonkin verran sellaisissa yrityksissä valmistettuja elintarvikkeita, mitkä sijaitsevat Ruotsissa, mutta joiden omistaja on ulkomainen yritys. Esimerkkeinä voidaan mainita Unileverin margariinivalmisteet (hollantilainen emoyritys) ja Maraboun makeiset (omistaja USA:sta).

⁴ Suurin osa ulkomaalaisomisteisista yrityksistä on ulkomaisen emoyrityksen kokonaan omistamia.

⁵ Luvussa on huomioitu yritykset, joissa ruotsalaisten yritysten omistusosuus on vähintään 50 prosenttia.

⁶ Eka Chemicals osti vuonna 1997 Enson Paperikemia-liiketoiminnan (ostetun yksikön liikevaihto ostohetkellä noin 400 milj. mk).

Tevanake-teollisuus

Tevanake-teollisuudessa ruotsalaisomisteiset yritykset ovat harvinaisia. Viimeaikaisista yrityskaupoista on kuitenkin mainitsemisen arvoinen leikkaustekstiilejä valmistava Kolmi-Set: Tamron luopui Kolmi-Setin enemmistöomistuksesta vuonna 1997 perustamalla ruotsalaisen Nordic Kapitalin kanssa yhteisyrityksen. Tamron osuus perustetusta yrityksestä on 30 prosenttia. Tevanake-sektorilla on yleisesti ottaen samankaltainen tilanne kuin elintarviketeollisuudessa: ruotsalaiset yritykset myyvät Suomessa ulkomailla tuotettuja tuotteita.

Metsäteollisuus

Ennen vuoden 1998 tapahtumia metsäteollisuuden yritysten päättävä voima oli lähes täydellisesti Suomessa. Stora ja Enso fuusio muutti tilannetta, vaikkakin syntyneessä konsernissa (Stora Enso) suomalaisilla on varsin tasavertainen edustus ruotsalaisten kanssa. Muista Suomen metsäsektorilla toimivista ruotsalaisten omistamista yrityksistä voidaan mainita erikoisselluloosaa valmistava Metsä Specialty Chemicals (henkilöstöä noin 360, liikevaihto vuonna 1997 noin 800 milj. mk), sahateollisuudessa toimiva Aureskoski (henkilöstöä noin 220, liikevaihto vuonna 1997 alle 500 milj. mk) ja mm. pakkaustarvikkeita valmistava Tetra Pak (henkilöstöä noin 130, liikevaihto vuonna 1997 alle 500 milj. mk).

Kemian teollisuus

Kemian teollisuudessa merkittävimmät yritykset ovat teollisuuskaasuja valmistava Aga ja muoviosia ja -komponentteja mm. Nokialle valmistava Perlos. Perloksen omistus on jakaantunut tasan G.W.Sohlberg Oy:n ja ruotsalaisen Scandinavian Equity Partnersin kesken. Ruotsalaisomisteisten yritysten merkitys kemian sektorilla on mainittu poikkeuksia lukuun ottamatta vähäinen.

Metalliteollisuus

Metallin perusteollisuudessa ulkomaiset yritykset ovat harvinaisia. Koneiden ja laitteiden valmistuksessa sen sijaan toimii muutamia merkittäviä ruotsalaisomisteisia yrityksiä. Näistä tärkeimmät ovat Sandvikin omistama kaivoskonevalmistaja Tamrock sekä linja-autojen koreja valmistava Carrus⁷. Lisäksi voidaan mainita ruotsalais-suomalainen yhteenliittymä Assa Abloy, joka valmistaa lukkoja ja muita turvajärjestelmiä. Assa Abloyn pääkonttori on Tukholmassa, mutta sen suurin osakkeenomistaja on vajaan 40 prosentin ääniosuudella Metra.

Sähkö- ja elektroniikkateollisuus

Merkittävin sähkö- ja elektroniikkateollisuuden yritys, jolla on ruotsalaiset siteet, on Suomen ABB. Nykyisin ABB:n pääkonttori tosin sijaitsee Sveitsissä. ABB:n omistus on jakaantunut tasan ruotsalaisten ja sveitsiläisten kesken. ABB työllistää Suomessa vajaa 10 000 henkilöä ja sen liikevaihto oli vuonna 1997 yli seitsemän miljardia markkaa.

Muita tärkeimpiä ruotsalaisia yrityksiä Suomessa ovat LM Ericsson sekä tänä vuonna ruotsalaisen Essexin omistukseen siirtynyt Enviset. LM Ericssonin Suomen tytäryrityksen liikevaihto oli vuonna 1997 noin miljardi markkaa. Se työllis-

⁷ Carrus siirtyi vuoden 1997 lopulla Volvon omistukseen.

tää runsaat 1000 henkilöä, joista yli puolet työskentelee tuotekehityksessä. Enviset puolestaan on yksi Nokian telekommunikaatioliiketoiminnan sopimusvalmistajista, joka työllistää yli 200 henkilöä.

Rakentaminen ja rakennustuoteteollisuus

Rakentamisessa ruotsalaiset yritykset ovat vallanneet 1990-luvun aikana markkinaosuuksia pääasiassa ostamalla konkurssikypsiä suomalaisia yrityksiä: Skanska osti Hakan konkurssipesän terveet osat 1990-luvun alkupuolella ja neuvottelee parhaillaan Polar-yhtymän rakennusliiketoiminnan ostamisesta. NCC puolestaan osti 1990-luvun puolivälissä Puolimatkan. Koko rakennusalan liikevaihdosta NCC:n ja Skanskan (ilman Polarin rakennustoimintaa) yhteenlaskettu osuus on vajaa 10 prosenttia.

Rakennustuoteteollisuudessa ruotsalaisomisteisilla yrityksillä on vahva asema Suomessa. Ruotsalainen Scancem-konserni omistaa Suomessa kymmenkunta yritystä, joista sementtiteollisuudessa toimiva Finnsementti ja kipsilevyjä valmistava Gyproc ovat toimialallaan käytännössä ainoita merkittäviä tuotantotoimintaa harjoittavia yrityksiä Suomessa.⁸ Muita Scancemin omistuksessa olevia merkittäviä rakennustuoteteollisuuden yrityksiä ovat Lohja Rudus (valmisbetoni ja kiviaines), Lohja Abetoni (betonielementit), Optiroc (sementti- ja savipohjaiset rakennustuotteet) ja Parma Betonila (betonielementit, ratapölkkyt).

Scancemin omistuksessa olevien yritysten juuret johtavat kahteen suomalaiseen suuryritykseen, Metraan ja Partekiin, jotka 1990-luvun alkupuolella saneerasivat rakennusaineliiketoimintojaan. Vuoden 1997 syksyllä Partek luopui lopusta betonielementtiliiketoiminnastaan, kun se perusti yhdessä ruotsalaisen Addumin kanssa Addtek nimeä kantavan yrityksen. Tosin Partekin omistusosuus syntyneessä yrityksessä on edelleen 43 prosenttia.⁹

Ulkomaisessa omistuksessa oleva Suomen rakennustuoteteollisuus on omistukseltaan erittäin keskittynyttä, sillä Scancem-konsernin suurin omistaja on vajaan 50 prosentin ääniosuudella Skanska. EU:n kilpailuviranomaiset ovatkin pitäneet Skanskan asemaa Pohjoismaiden markkina-alueella liian hallitsevana. Yhtenä ratkaisuna tähän ongelmaan Skanska on hiljattain esittänyt, että Scancem luopuisi Suomen sementtituotannosta vastaavasta Finnsementistä.

Energiatalous

Sähkömarkkinoilla ruotsalaisen Vattenfallin strategiana on ollut laajentua yritysostojen avulla Suomessa. Vattenfallin Suomen liikevaihto oli vuonna 1997 vajaa 900 miljoonaa markkaa ja se työllisti noin 360 henkilöä. Vattenfallin markkinaosuus sähkön myynnistä on noin kymmenen prosenttia. Sen tavoitteena on 10-15 prosentin markkinaosuus.

⁸ Scancem päätti hiljattain myydä kipsilevyjä valmistavan Gyprocin brittiläiselle BPB:lle, joka omisti jo aiemmin neljänneksen Gyprocista. BPB oli Gyprocin yksi perustajaosakkaista, kun yritys perustettiin vuonna 1954.

⁹ Partekilla on Addtek-järjestelyjen jälkeenkin omaa rakennustuoteteollisuutta: se valmistaa edelleen rakennusten eristemateriaaleja vuorivillasta.

Kauppa

Lukumääräisesti eniten ruotsalaisomisteisia yrityksiä on kaupan alalla. Suuri osa niistä on maahantuonti- ja myyntiyrityksiä. Koneiden ja laitteiden kaupassa merkittävimpiä ruotsalaisomisteisia yrityksiä ovat Electrolux, Sandvik, Scan-Auto, SKF ja Volvo. Teknisessä tukkukaupassa merkittävin yritys on vuonna 1997 Trelleborgille siirtynyt Starckjohann. Lääke- ja terveydenhuollon tukkukaupassa toimivat Astra sekä Pharmacia & Upjohn (puoliksi ruotsalaisten omistama).

Vähittäiskaupassa ruotsalaisista yrityksistä Suomessa toimivat mm. Hennes & Mauritz, Ikea ja KappAhl. Kaikki kolme ovat varsin uusia tulokkaita Suomen markkinoilla. Välillisesti ruotsalaista omistusta on myös Suomen Sparissa, jonka suurin osakkeenomistaja (konserniyhtiönsä Mantican kautta) on MeritaNordbanken. MeritaNordbankenin omistamat osakkeet oikeuttavat lähes 2/3 äänivaltaan Suomen Sparissa.

Viestintä ja tietojärjestelmät

Tietotekniikkaan liittyviä palveluja ja järjestelmiä tarjoavista yrityksistä ruotsalaisessa omistuksessa ovat Suomen kannattavimpiin suuriin alan yrityksiin lukeutuva WM-Data-konserni¹⁰ (liikevaihto vuonna 1997 yli 700 milj. mk, henkilöstöä noin 400), tieto- ja konttorikoneiden maahantuontiin keskittynyt Scribona (liikevaihto yli 700 milj. mk, henkilöstöä noin 120) sekä näitä pienemmistä palveluyrityksistä Enator-ryhmä (liikevaihto yli 50 milj. mk, henkilöstöä noin 100). Ruotsalaisten yritysten markkinaosuus atk-laitteiden ja -järjestelmien maahantuonnista ja tukkukaupasta on kokonaisuudessaan kuitenkin varsin pieni.

Teleliikenteessä ruotsalainen Telia osti Imatran Voimalta Telivon vuonna 1996. Telian Suomen toimintojen laajuus on varsin vähäinen: yrityksen liikevaihto oli vuonna 1997 alle 200 milj. markkaa ja se työllisti keskimäärin 140 henkilöä.

Kustannustoiminnassa ruotsalainen Bonnier-yhtymä tuli Suomen markkinoille ostamalla vuonna 1996 Kirjakanava-konsernin. Ruotsalaista vähemmistöomistusta on lisäksi mediakonserni Alma Mediassa, josta Marieberg-konserni omistaa noin viidenneksen.

Kuljetus ja huolinta

Maantiekuljetuksissa ja huolinnassa toimii kaksi suurta ruotsalaista yritystä: BTL ja ASG. BTL-konserniin kuuluvat mm. Scansped ja Huolintakeskus. BTL:n suurimpana omistajana oli vähän aikaa 1990-luvun puolivälin tienoilla Finnlines, jonka äänivalta BTL:ssä oli suurimmillaan vajaa 50 prosenttia. Finnlines myi osuutensa yrityksestä vuoden 1997 syksyllä saksalaiselle Stinnesille osana laajempaa yritysjärjestelyä. BTL:n suurin osakkeenomistaja on siis nykyisin saksalainen huolinta-alan suuryritys.

Pääkaupunkiseudun linja-autoliikenteessä ruotsalainen Swebus osti Espoon Auton vuonna 1994 ja Linjebuss samana vuonna Vantaan Liikenteen. Swebus ja Linjebuss ovat sittemmin sulautuneet osaksi suurempia monikansallisia yrityksiä.

¹⁰ WM-Data-konsernin suurin yksikkö Suomessa on pc-järjestelmiä toimittava WM-Data Faci Oy. Sen si-
joitetun pääoman tuotto vuonna 1997 oli 76 prosenttia.

Linjebuss on nykyisin osa ranskalaista CGEA Transportia ja Swebus kuuluu brittiläiseen Stagecoach-konserniin.

Lentoliikenteessä SAS¹¹ ryhtyi tänä vuonna kilpailemaan Suomen markkinoilla Finnairin kanssa, kun se osti Air Botnian lentotoiminnan. SAS:n tarkoitus on laajentaa Suomen toimintoja huomattavasti siitä, mitä Air Botnian kapasiteetti oli.

Pankki-, vakuutus- ja rahoitustoiminta

MeritaNordbankenin markkinaosuus markkaluotoista ja -talletuksista on yli 40 prosenttia. MeritaNordbankenissa äänivalta on jakaantunut tasan suomalaisten ja ruotsalaisten kesken, osakkeista sen sijaan Nordbanken omistaa 60 prosenttia ja Merita 40 prosenttia. Nordbankenin lisäksi myös muilla merkittävillä ruotsalaispankeilla, Handelsbankenilla ja Skandinaviska Enskilda Bankenilla, on toimintaa Suomessa. Näistä Skandinaviska Enskilda Banken on keskittynyt suurten yritysasiakkaiden ja institutionaalisten sijoittajien palvelemiseen. Handelsbanken tarjoaa palvelujaan myös suurelle yleisölle, tosin sen markkinaosuudet luotoista ja talletuksista ovat vielä vaatimattomia, vain muutaman prosentin luokkaa. Vakuutustoiminnassa Pohjoismaisen yhteistyön tiivistäminen on ollut viime aikoina esillä, mutta mitään konkreettista fuusioiden tai yrityskauppojen muodossa ei ole tapahtunut.

Muut toimialat

Suomen suurin vartiointialan yritys, Securitas, on ruotsalaisessa omistuksessa. Hotelli- ja ravintolatoiminnassa Arctia-ketju siirtyi vuonna 1997 ruotsalaiselle Scandicille.

3.3 Yhteenveto

Ruotsalaisten yritysten vähintään puoliksi omistamia yrityksiä on Suomessa runsaat 500. Ne työllistävät yhteensä yli 65 000 henkilöä. Noin 40 prosenttia ruotsalaisomisteisista yrityksistä toimii tukku- ja vähittäiskaupassa, lähinnä koneiden ja laitteiden maahantuojina. Teollisuudessa ruotsalaiset yritykset ovat Suomessa keskittyneet rakentamiseen ja rakennustuoteteollisuuteen sekä koneiden ja laitteiden valmistukseen. Ruotsalaisia yrityksiä toimii myös monilla palvelualoilla, kuten hotelli- ja ravitsemuspalveluissa, rahoitustoiminnassa, vartiointipalveluissa sekä kuljetus- ja huolintapalveluissa.

Teollisia klustereita tarkasteltaessa ruotsalaisomisteisten yritysten vaikutus on laajinta rakennusklusterissa. Rakennusklusterin yritysten omistus on kuitenkin varsin keskittynyttä. Erityisesti Skanskan joko suora tai välillinen omistajuus monissa klusterin merkittävissä yrityksissä on huomionarvoinen. Muissa klustereisakin yksittäisillä ruotsalaista omistusta omaavilla yrityksillä on huomattavaa merkitystä. Esimerkiksi metsäklusterissa Stora ja Enson muodostama yhteenliittymä on yksi klusterin ydinyrityksistä. Ruotsalais-sveitsiläinen ABB on puolestaan energiaklusterin keskeinen yritys ja perusmetalliklusterissa Sandvikin omistama Tamrock on merkittävä kaivosteollisuuden laitteiden toimittaja. Telekom-

¹¹SAS:n omistus on jakaantunut tasan Norjan, Ruotsin ja Tanskan kesken, joten se ei ole puhtaasti ruotsalainen yritys.

munikaatioklusterissa Ericssonilla on varsin suuri T&K-keskus Suomessa (työllistää noin 500 henkilöä T&K-toiminnoissa). Kuljetusklusterissa BTL:n ja ASG:n asema maantiekuljetuksissa ja huolinnassa on huomionarvoinen. Näiden lisäksi MeritaNordbankenin osakeomistusten kautta ruotsalaisten välillinen vaikutus ulottuu moniin merkittäviin yrityksiin.

Ruotsalaisten yritysten melko laajamittaiselle toiminnalle Suomessa on useita selityksiä. Ilmeisiä tekijöitä ruotsalaisten yritysten läsnäololle ovat maantieteellinen läheisyys ja historialliset siteet. Lisäksi monet Venäjän ja Baltian maiden markkinoille pyrkivät yritykset ovat pitäneet Suomea hyvänä sillanpääasemana; ruotsalaiset ovat arvostaneet suomalaisten osaamista ja suhteita idän markkinoilla. Suomalaisten yritysten hyvä teknologinen osaaminen on myös houkutelut ruotsalaisia yrityksiä yritysostoihin.

Suomalaisten yritysten osaamisen hyödyntämisen lisäksi ruotsalaisten yritysten Suomeen etabloitumisen taustalla on usein ollut puhtaasti markkinastrategiset laajentumispyrkimykset. Suomeen on perustettu maahantuonti- ja myyntiyrityksiä edistämään emoyrityksen tuotteiden menekkiä. Toisena melko usein käytettynä keinona markkinaosuuksien kasvattamisessa on ollut ostaa vaikeuksiin ajautunut suomalainen yritys. Esimerkiksi rakennustoiminnassa ja metalliteollisuudessa ruotsalaiset yritykset ovat vallanneet myös Suomen ulkopuolisia markkinaosuuksia ostemalla konkurssin partaalla kieppuneita suomalaisyrityksiä.

Yritysostojen jälkeen ostettujen yritysten toimintaa on joissakin tapauksissa vähennetty tai lopetettu kokonaan. Tällainen toiminta on kuitenkin ollut vähäistä ja se on etupäässä kohdistunut toimintoihin, joissa suomalainen yksikkö ei ole ollut kilpailukykyinen. Näiden yksiköiden toiminta olisi ennemmin tai myöhemmin joka tapauksessa loppunut. Useimmissa tapauksissa omistajanvaihdos on hyödyttänyt ostettua yritystä: esimerkiksi Strömbergin (nykyisen ABB Suomen) tapaus osoittaa, että osana suurempaa konsernia taantuvan yrityksenkin kasvu voi kääntyä uuteen kukoistukseen¹².

1990-luvulla ruotsalais-suomalaisen omistuksen suosio on lisääntynyt. Monessa yritysjärjestelyssä omistus on jaettu suomalaisen ja ruotsalaisen osapuolen kesken. Näin on tapahtunut etupäässä kahden tasavertaisen yrityksen fuusioituessa tai niiden perustaessa uuden yrityksen jatkamaan yhdistettävää liiketoiminta-aluetta. Omistuksellisen integraation avulla on pyritty parantamaan yritysten kilpailukykyä kansainvälisen kilpailun kiristyessä.

On todennäköistä, että ruotsalaisten ja suomalaisten yritysten omistuksellinen integraatio tulevaisuudessa ennemmin lisääntyy kuin vähenee, vaikkakin myös muiden kuin ruotsalaisten yritysten kiinnostus tehdä yhteistyötä suomalaisten yritysten kanssa on lisääntynyt huomattavasti viime vuosien aikana.

¹²Strömberg Oy:n ulkomaisen omistuksen kehityksestä on tiivistelmä Pajarisen & Ylä-Anttilan (1998, 47-48) tutkimuksessa.

Taulukko 3.1 Henkilöstömäärältään suurimpia Suomessa toimivia yrityksiä, joista ruotsalaiset omistavat vähintään 50 prosenttia.

Nimi	Toimiala	Henkilöstö lkm	Liikevaihto mrd. mk
STORA ENSO	Metsä	15 847	24,5
MERITANORDBANKEN	Pankki ja rahoitus	13 716	18,4
ABB	Sähkö ja elektroniikka	9 228	7,3
BTL	Kuljetus ja huolinta	2 518	2,7
SECURITAS	Palvelu	1 854	0,4
ARCTIA (SCANDIC)	Hotelli- ja ravintolapalvelut	1 677	1,0
NCC PUOLIMATKA	Rakentaminen	1 633	2,0
STARCKJOHANN	Tukkukauppa/moniala	1 557	3,6
TAMROCK	Metalli	1 517	2,9
PERLOS	Kemia ja muovi	1 224	0,7
SKANSKA	Rakentaminen	1 134	2,2
ERICSSON LM	Sähkö ja elektroniikka	1 072	1,1
VOLVO	Autokauppa	856	3,3
ELECTROLUX	Tukkukauppa	713	1,5
CARRUS	Metalli	662	0,4
PARMA BETONILA	Rakennusaine	640	0,4
SCAN-AUTO	Autokauppa	615	1,4
ASG	Kuljetus ja huolinta	573	1,1
LOHJA RUDUS	Rakennusaine	472	0,8
AGA	Kemia ja muovi	460	0,6
20 suurinta yhteensä		57 968	76,3

Lähteet: Etla ja Talouselämä-lehti.

Huom.: Henkilöstö- ja liikevaihtotiedot Suomen toimintojen osalta. Tiedot ovat vuodelta 1997. Suurimpiin yrityksiin lukeutuu myös vuoden 1997 lopulla muodostettu ruotsalais-suomalainen rakennustuoteteollisuuden yritys Addtek, jonka omistajina ovat Partek (43% osakkeista), sekä ruotsalaiset Addum (40%) ja Industri Kapital (17%). Addtekin kokonaisliikevaihto on yrityksen ilmoituksen mukaan noin kolme miljardia markkaa ja se työllistää yhteensä yli 3000 henkilöä.

4 SUOMEN JA RUOTSIN VÄLINEN TAVARA- KAUPPA

Tässä luvussa tarkastellaan Suomen ja Ruotsin välisen tavarakaupan kehitystä vuosina 1988-96. Alaluvussa 4.1 tarkastellaan Suomen tuontia Ruotsista, alaluvussa 4.2 Ruotsin tuontia Suomesta ja alaluvussa 4.3 Suomen kauppataseen ali- ja ylijäämää Ruotsin kanssa. Alaluvussa 4.4 esitetään lyhyt yhteenveto tuloksista. Alaluvuissa 4.1-4.3 esitetyt taulukot ja kuviot perustuvat OECD:n julkaisemaan SITC (Standard International Trade Classification) rev3-ulkomaankauppatilaston 2-numerotasoon. Koska OECD:n ulkomaankauppatilastossa maiden vientien ja tuontien arvot olivat Yhdysvaltain dollareissa, ne ovat myös tässä luvussa dollareissa. Taulukoissa 4.1-4.6 on sovellettu tekijän arviota (Mäkinen 1998, Liite 1) SITC rev3-ulkomaankauppatilaston 2-numerotason toimialajaosta.

Kansalliset viranomaiset ovat tuottaneet ulkomaankauppatilastot OECD:lle. Niinpä alaluvussa 4.1 käytetään Suomen viranomaisten tuottamia tuontitilastoja, alaluvussa 4.2 Ruotsin viranomaisten tuottamia tuontitilastoja ja alaluvussa 4.3 jälleen Suomen viranomaisten tuottamia vienti- ja tuontitilastoja.¹³ Kaikki laskelmat on tehty käyvin hinnoin.

4.1 Suomen tavaratuonti Ruotsista

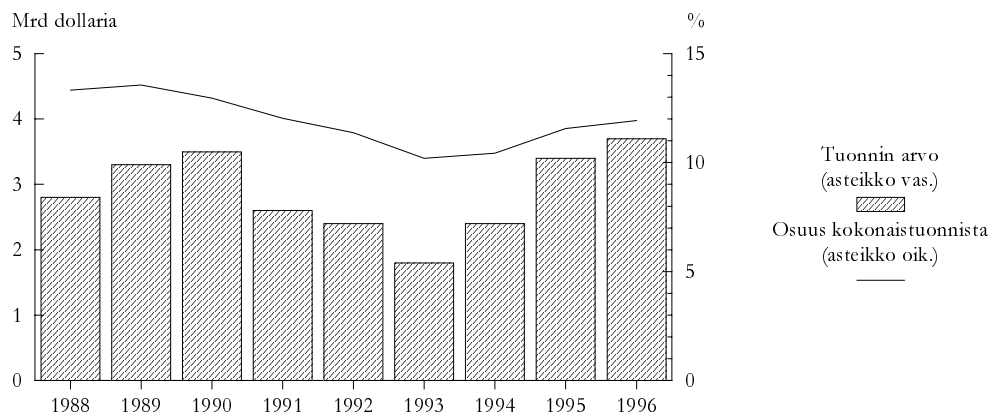
Suomen tavaratuonnin arvo Ruotsista lisääntyi ripeästi viime vuosikymmenen lopussa. Huippunsa tavaratuonnin arvo saavutti vuonna 1990, jolloin se oli noin 3.5 miljardia dollaria. Talouskriisivuosina 1991-93 Suomen tuonti Ruotsista supistui jyrkästi siten, että tuonnin arvo oli hiukan alle 2 miljardia dollaria vuonna 1993. Vuosina 1994-96 Suomen tuonti Ruotsista lisääntyi nopeasti, ja lamaa edeltänyt taso ylitettiin vuonna 1996 (3.7 mrd dollaria). Etenkin eräiden talouskriisivuosina supistuneiden tuotteiden, kuten esimerkiksi moottoriajoneuvojen, eräiden koneiden ja laitteiden sekä raudan ja teräksen, tuonti lisääntyi ripeästi.

Suomen tuonnin supistuminen Ruotsista talouskriisivuosina näkyy myös Ruotsin tuontiosuuden supistumisena Suomen kokonaistuonnista. Vielä viime vuosikymmenen lopussa Ruotsin osuus Suomen tuonnista oli noin 13 prosenttia, mutta talouskriisivuosina se supistui noin 10 prosenttiin. Vuonna 1996 Ruotsin osuus Suomen tavaratuonnin arvosta oli noin 12 prosenttia. Toisin sanoen talouskriisivuosina Ruotsin suhteellinen osuus Suomen koko tavaratuonnista supistui, mutta

¹³ Vuoden 1994 loppuun saakka Suomen ulkomaankaupan tilastotiedot saatiin tullilaitoksen tullausjärjestelmästä. Suomen liityttyä Euroopan unionin jäseneksi vuoden 1995 alussa, Suomen ja muiden EU-maiden välisen kaupan tilastotiedot on saatu yrityksille kohdistetuilla tilastotiedusteluilla. Tämän ns. Intrastat-järjestelmän käyttöönotolla on ollut negatiivinen vaikutus muun muassa Suomen ja Ruotsin välisen kaupan tilastoinnissa. Esimerkiksi Suomesta vietiin tavaroita Ruotsiin noin 3 miljardin markan arvosta enemmän kuin Ruotsin ulkomaankauppatilaston mukaan tavaroita tuotiin Suomesta Ruotsiin. Tämä on hyvä muistaa tämän luvun tulosten tulkinnoissa. Asiasta enemmän esim. Tuomainen (1998).

näyttäisi siltä, että Ruotsin osuus Suomen tavaratuonnista olisi palaamassa vähitellen lamaa edeltäneelle tasolle.

Kuvio 4.1 Suomen tuonti Ruotsista vuosina 1988-96, mrd dollaria ja % Suomen kokonaistuonnista.

Tuonti vuonna 1990

Taulukossa 4.1 on raportoitu tuontiosuudeltaan ja tuonnin arvoltaan Suomen 10 tärkeintä tuontituoteryhmää Ruotsista vuonna 1990. *Tuontiosuudelta* 3 tärkeintä tuoteryhmää olivat sähkövirta (46 %), tehdasvalmisteiset talot, lvi- ja valaistuskalustot (43 %) sekä puu- ja korkkituotteet (37 %). Toisin sanoen Suomeen tuodusta sähkövirrasta 46 prosenttia tuotiin Ruotsista vuonna 1990 jne. Toimialoitain nämä tuoteryhmät kuuluivat muuhun teollisuuteen/energiateollisuuteen, rakennustuoteollisuuteen ja puutavarateollisuuteen. Erikseen on syytä mainita tuontiosuudeltaan (26 %) ja tuonnin dollariarvolta (152 miljoonaa dollaria) tärkeä, metallituote- ja koneteollisuuteen kuuluva, voimakoneiden ja moottoreiden tuonti Ruotsista.

Tuonnin arvolta 3 tärkeintä tuoteryhmää vuonna 1990 olivat moottoriajoneuvot, yleiskäyttöiset teollisuuskoneet ja eri toimialojen erikoiskoneet.¹⁴ Toimialoitain nämä tuoteryhmät kuuluivat autoteollisuuteen sekä metallituote- ja koneteollisuuteen. Liitteessä 1 on esitetty kaikkien SITC 2-numerotason tuoteryhmien tuontiosuudet ja tuontien dollariarvot vuonna 1990.

Tuonti vuonna 1996

Taulukossa 4.2 on tilanne vuonna 1996. *Tuontiosuudeltaan* Suomen 3 tärkeintä tuontituoteryhmää Ruotsista olivat sähkövirta (52 %), valmistetut eläin- ja kasviöljyt (48 %) sekä maitotaloustuotteet ja munat (48 %). Erityisesti elintarviketeollisuuteen kuuluvien kasviöljyjen ja -rasvojen, erinäisten elintarvikkeiden sekä lihan ja lihatuotteiden tuonti Ruotsista Suomeen oli lisääntynyt merkittävästi vuoteen 1990 verrattuna. Tuontiosuudeltaan merkittäviä olivat myös paperimassa (paperiteollisuus), paperi ja pahvi (paperiteollisuus), huonekalut (muu teollisuus/

¹⁴ Useita tuoteryhmiä sisältäneitä SITC-luokkia on selvennetty taulukoiden alapuolella.

huonekaluteollisuus) sekä tehdasvalmisteiset talot, lvi- ja valaistuskalustot (muu teollisuus/ rakennustuoteteollisuus).

Taulukko 4.1 Suomen 10 tärkeintä tuontituotetta Ruotsista vuonna 1990.

	SITC-luokka	Toimiala	Tuoteryhmä	Tuonti Ruotsista (USD 1000)	% SITC-luokan kokonais-tuonnista
1.	35	Muu teollisuus/ Ener-giateollisuus	Sähkövirta	103 237	46 %
2.	81	Muu teollisuus/ Rakennustuoteteolli-suus	Tehdasv. talot; lvi- ja valaistuskalustot	65 748	43 %
3.	63	Puutavarateollisuus	Puu- ja korkkituotteet, pl. huonekalut	50 990	37 %
4.	97	Muu teollisuus	Kulta, ei-monetaarinen, muokkaamattoma-na, puolivalmisteena tai jauheena	3 380	36 %
5.	64	Paperiteollisuus	Paperi ja pahvi sekä tuotteet niistä	118 269	33 %
6.	25	Paperiteollisuus	Paperimassa	20 852	31 %
7.	43	Elintarviketeollisuus	Valmistetut eläin- ja kasviöljyt yms.	2 767	28 %
8.	71	Metallituote- ja konete-ollisuus	Voimakoneet ja moottorit	152 538	26 %
9.	82	Muu teollisuus/ Huo-nekaluteollisuus	Huonekalut	64 725	25 %
10.	28	Metallien perusteolli-suus	Malmit ja metalliromu	119 158	24 %
	SITC-luokka		Tuoteryhmä	Tuonti Ruotsista (USD 1000)	% SITC-luokan kokonais-tuonnista
1.	78	Autoteollisuus	Moottoriajoneuvot	439 476	17 %
2.	74	Metallituote- ja konete-ollisuus	Yleiskäyttöiset teoll. koneet ja laitteet ¹	296 968	20 %
3.	72	Metallituote- ja konete-ollisuus	Eri toimialojen erikoiskoneet ²	244 516	17 %
4.	67	Metallien perusteolli-suus	Rauta ja teräs	209 626	22 %
5.	77	Sähkö- ja elektroniik-kateollisuus	Muut sähkökoneet ja -laitteet ³	173 969	11 %
6.	69	Metallituote- ja konete-ollisuus	Tuotteet epäjalosta metallista	168 664	23 %
7.	71	Metallituote- ja konete-ollisuus	Voimakoneet ja moottorit	152 538	26 %
8.	89	Muu teollisuus	Muut valmiit tavarat ⁴	151 425	12 %
9.	76	Sähkö- ja elektroniik-kateollisuus	Puhelin-, radio-, tv- yms. -laitteet	141 859	19 %
10.	28	Metallien perusteolli-suus	Malmit ja metalliromu	119 158	24 %

1 Esimerkiksi nostamis- ja last. koneet (esim. hissit ja trukit, 26 % Suomen SITC 74-luokan tuonnista Ruotsista), kuumennus- ja jäähdytyskoneet (23 %), muut koneet ja laitteet pl. sähkökoneet (esim. pneumaattiset ym. moottorikäyttöiset käsityövälineet sekä pakkausastioiden ym. puhdistus-, täyttö- ja sulkemiskoneet, 13 %), ilmapumput, kompressorit ja sentrifugit (11 %), hanat ja venttiilit yms. laitteet (9 %) sekä nestepumput (7 %).

2 Esimerkiksi maansiirto-, kaivuu- yms. koneet (30 %), muut teoll. erikoiskoneet (esim. erilaiset työstökoneet, kivennäisaineiden käsittelykoneet ja muut erikoiskoneet, 24 %), paperiteollisuuskoneet (17 %), maatalouskoneet ja -laitteet pl. traktorit (13 %).

3 Esimerkiksi sähköiset lämmitys- ja lämpölaitteet (16 %), eristetty lanka ja kaapeli (esim. optiset kuitukaapelit, 14 %), astianpesukoneet (9 %), sähkövirtapiiriin kytkemis- yms. laitteet yms. (8 %), sähkömuuttajat ja induktorit (8 %) sekä joukko sähköisiä kodinkoneita, sähkölaitteita ja sähkötarvikkeita.

4 Esim. muovituotteet (40 %), painotuotteet (26 %) sekä soittimet ja äänilevyt yms. (11 %).

Tuonnin arvolta 3 merkittävintä tuoteryhmää olivat moottoriajoneuvot, muut sähkölaitteet- ja koneet sekä yleiskäyttöiset teollisuuskoneet ja laitteet. Toimialoittain tarkasteltuna nämä tuotteet kuuluvat autoteollisuuteen, sähkö- ja elektroniikkateollisuuteen sekä metallituote- ja koneteollisuuteen. Liitteessä 2 on esitetty kaikkien SITC 2-numerotason tuoteryhmien tuontiosuudet ja tuontien dollariarvot vuonna 1996.

Taulukko 4.2 Suomen 10 tärkeintä tuontituotetta Ruotsista vuonna 1996.

SITC- luokka	Toimiala	Tuoteryhmä	Tuonti Ruotsista (USD 1000)	% SITC- luokan kokonais- tuonnista
1. 35	Muu teollisuus/ Energiateollisuus	Sähkövirta	126 266	52 %
2. 43	Elintarviketeollisuus	Valmistetut eläin- ja kasviöljyt yms.	10 949	48 %
3. 02	Elintarviketeollisuus	Maitotaloustuotteet ja munat	51 946	48 %
4. 25	Paperiteollisuus	Paperimassa	26 987	40 %
5. 64	Paperiteollisuus	Paperi ja pahvi sekä tuotteet niistä	180 463	38 %
6. 42	Elintarviketeollisuus	Kasviöljyt ja -rasvat	10 267	32 %
7. 09	Elintarviketeollisuus	Erinäiset elintarvikkeet	41 839	31 %
8. 01	Elintarviketeollisuus	Liha ja lihatuotteet	33 031	30 %
9. 82	Muu teollisuus/ Huonekaluteollisuus	Huonekalut	65 188	30 %
10. 81	Muu teollisuus/ Rakennustuoteteollisuus	Tehdasv. talot; lvi- ja valaistuskalustot	34 955	30 %
SITC- luokka	Toimiala	Tuoteryhmä	Tuonti Ruotsista (USD 1000)	% SITC- luokan kokonais- tuonnista
1. 78	Autoteollisuus	Moottoriajoneuvot	320 063	15 %
2. 77	Sähkö- ja elektroniikkateollisuus	Muut sähkökoneet ja -laitteet ¹	250 566	8 %
3. 74	Metallituote- ja koneteollisuus	Yleiskäyttöiset teoll. koneet ja laitteet ²	250 131	17 %
4. 67	Metallien perusteollisuus	Rauta ja teräs	245 411	22 %
5. 72	Metallituote- ja koneteollisuus	Eri toimialojen erikoiskoneet ³	206 933	20 %
6. 64	Paperiteollisuus	Paperi ja pahvi sekä tuotteet niistä	180 463	38 %
7. 76	Sähkö- ja elektroniikkateollisuus	Puhelin-, radio-, tv- yms. -laitteet	166 741	16 %
8. 69	Metallituote- ja koneteollisuus	Tuotteet epäjalosta metallista	153 121	22 %
9. 71	Metallituote- ja koneteollisuus	Voimakoneet ja moottorit	139 171	18 %
10. 89	Muu teollisuus	Muut valmiit tavarat ⁴	128 145	12 %

- 1 Esimerkiksi eristetty lanka ja kaapeli (esim. optiset kuitukaapelit, 19 % Suomen SITC 77-luokan tuonnista Ruotsista), sähköiset lämmitys- ja lämpölaitteet (10 %), jääkaapit ja pakastimet (8 %), elektronisesti integroidut piirit ja mikropiirit (6 %) sekä joukko sähköisiä kodinkoneita, sähkölaitteita ja sähkötarvikkeita.
- 2 Esimerkiksi kuumennus- ja jäähdytyskoneet (24 %), nostamis- ja last. koneet (esim. hissit ja trukit, 15 %), muut koneet ja laitteet pl. sähkökoneet (esim. pneumaattiset ym. moottorikäyttöiset käsityövälineet sekä pakkausastioiden ym. puhdistus-, täyttö-, sulkemiskoneet, 14 %), ilmapumput, kompressorit ja sentrifugit (13 %), kuula- ja rullalaakerit (10 %) sekä hanat ja venttiilit yms. laitteet (10 %).
- 3 Esimerkiksi paperiteollisuuskoneet (25 %), maansiirto-, kaivuu- yms. koneet (21 %), muut teoll. erikoiskoneet (esim. erilaiset työstökoneet, kivennäisaineiden käsittelykoneet ja muut erikoiskoneet, 19 %), maatalouskoneet ja -laitteet pl. traktorit (14 %) sekä traktorit (11 %).
- 4 Esimerkiksi muovituotteet (43 %), painotuotteet (23 %) sekä lelut, pelit ja urheiluvälineet (11 %).

Yhteenvedona taulukoista 4.1 ja 4.2 voidaan sanoa, että *tuontiosuudelta* Suomen tuonnin rakenne Ruotsista on muuttunut siten, että elintarviketeollisuuden tuotteiden merkitys on kasvanut. Tämä indikoi toisaalta Ruotsin elintarviketeolli-

suuden tuloa Suomen markkinoille (EU:n vapaakauppa) ja toisaalta ruotsalaisten elintarvikkeiden välitysvientiä Suomen kautta Venäjälle. Paperiteollisuuden tuotteista paperimassa sekä paperi ja pahvi ovat lisänneet tuontiosuuksiaan.

Tuonnin dollariarvolta Suomen tärkeimpiä tuontituotteita Ruotsista olivat moottoriajoneuvot, erilaiset koneet, laitteet ja moottorit, paperi ja pahvi, metalliteollisuuden tuotteet sekä puhelin-, radio- ja tv-laitteet. Vuonna 1990 tuonnin dollariarvolta 10 merkittävimmän tuotteen tuonnin arvo oli noin 2.1 miljardia dollaria (7.7 % Suomen kokonaistuonnista). Vuonna 1996 näiden tuotteiden tuonnin arvo oli noin 2 miljardia dollaria (6.6 % Suomen kokonaistuonnista).

4.2 Ruotsin tavaratuonti Suomesta

Ruotsin tavaratuonti Suomesta lisääntyi vuoteen 1990 asti, jolloin Ruotsin tavaratuonnin arvo Suomesta oli 3.7 miljardia dollaria. Vuosina 1991-93 Ruotsin tuonti Suomesta väheni siten, että alimmillaan se oli hiukan alle 3 miljardia dollaria vuonna 1993. Talouskriisivuosia edeltänyt tuonnin taso ylitettiin vasta vuonna 1995, jolloin tuonnin dollariarvo oli noin 3.8 miljardia dollaria. Vuonna 1996 Ruotsin tuonnin arvo Suomesta oli samalla tasolla kuin vuonna 1995.

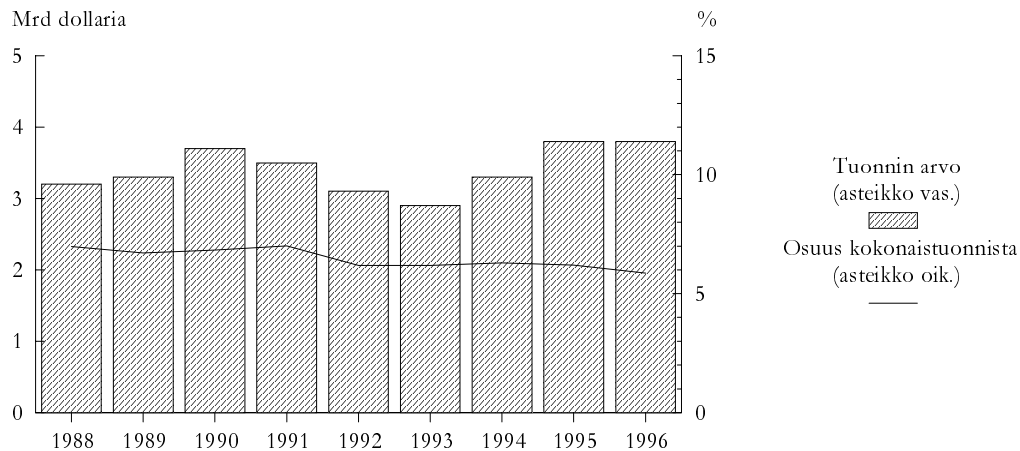
Talouskriisivuosina Ruotsin tuonnin arvo Suomesta ei supistunut (dollareissa mitattuna) yhtä jyrkästi kuin Suomen tuonnin arvo Ruotsista.¹⁵ Lisäksi on syytä huomioida, että Ruotsin tuonti Suomesta lisääntyi talouskriisin jälkeen hitaammin kuin Suomen tuonti Ruotsista. Tämä indikoi sitä, että 1990-luvun talouskriisi ei ollut Ruotsissa yhtä syvä kuin Suomessa.

Suomen osuus Ruotsin koko tavaratuonnista oli noin 7 prosenttia vuoteen 1991 asti, hiukan yli 6 prosenttia vuosina 1992-95 ja hiukan alle 6 prosenttia vuonna 1996. Toisin sanoen Ruotsin tuonti Suomesta suhteessa Ruotsin koko tavaratuontiin on supistunut hitaasti koko 1990-luvun. Tämä indikoi sitä, että verrattuna Suomen tuontiosuuteen Ruotsista Suomi ei ole niin tärkeä kauppakumppani Ruotsille kuin mitä Ruotsi on Suomelle.¹⁶

¹⁵ Suomen tuonnin arvo Ruotsista oli 1.8 miljardia dollaria vuonna 1993, kun se oli noin 3.5 miljardia dollaria vuonna 1990.

¹⁶ Ruotsin osuus Suomen tuonnista oli noin 12 prosenttia vuonna 1996, ja Ruotsi oli Suomen toiseksi tärkein tuontimaa tuonnin dollariarvolla mitattuna. Ruotsin edellä oli ainoastaan Saksa (15.0 %). Vastaavasti Suomen osuus Ruotsin tuonnista vuonna 1996 oli 5.9 prosenttia, ja Suomi oli Ruotsin seitsemänneksi tärkein tuontimaa tuonnin dollariarvolla mitattuna. Suomen edellä vuonna 1996 olivat Saksa (19.5 %), Iso-Britannia (10.4 %), Norja (8.1 %), Alankomaat (7.8 %), Tanska (7.8 %) ja Yhdysvallat (6.0 %).

Kuvio 4.2 Ruotsin tuonti Suomesta vuosina 1988-96, mrd dollaria ja % Suomen kokonaistuonnista.

Tuonti vuonna 1990

Taulukossa 4.3 on esitetty Ruotsin 10 tärkeintä tuontituotetta Suomesta vuonna 1990. *Tuontiosuudelta* 3 tärkeintä tuoteryhmää olivat paperi ja pahvi (26 %), eläinöljyt ja -rasvat (22 %) sekä puu- ja korkkituotteet (21 %). Toimialoittain tarkasteltuna nämä tuotteet voidaan luokitella paperiteollisuuteen, elintarviketeollisuuteen sekä puutavarateollisuuteen. Vastaavasti *tuonnin arvolta* Ruotsin 3 tärkeintä tuontituoteryhmää Suomesta olivat moottoriajoneuvot (autoteollisuus), erikoiskoneet (metallituote- ja koneteollisuus) sekä kivennäisöljy ja -tuotteet (muu teollisuus/energiateollisuus). Liitteessä 3 on esitetty kaikkien SITC 2-numerotason tuoteryhmien tuontiosuudet ja tuontien arvot vuonna 1990.

Tuonti vuonna 1996

Ruotsin 10 tärkeintä tuontituotetta Suomesta vuonna 1996 on raportoitu taulukossa 4.4. *Tuontiosuudelta* 3 tärkeintä tuoteryhmää olivat paperi ja pahvi (28 %), puu- ja korkkituotteet (22 %) sekä eläinöljyt ja -rasvat (16 %). Toimialoittain nämä tuoteryhmät voidaan luokitella paperiteollisuuteen, puutavarateollisuuteen sekä elintarviketeollisuuteen. Huomioitavaa on se, että myös vuonna 1990 nämä tuoteryhmät olivat tuontiosuudeltaan Ruotsin 3 tärkeintä tuontituoteryhmää Suomesta. Nyt vain puu- ja korkkituotteet oli noussut toiseksi tärkeimmäksi tuoteryhmäksi ohi eläinöljyjen ja -rasvojen. *Tuonnin dollariarvolla* 3 tärkeintä tuoteryhmää olivat kivennäisöljy ja -tuotteet (muu teollisuus/energiateollisuus), puhelin-, radio- ja tv-laitteet (sähkö- ja elektroniikkateollisuus, sisältää matkapuhelimet) sekä rauta ja teräs (metallien perusteollisuus).

Taulukko 4.3 Ruotsin 10 tärkeintä tuontituotetta Suomesta vuonna 1990.

	SITC- luokka	Toimiala	Tuoteryhmä	Tuonti Suomesta (USD 1000)	% SITC- luokan kokonais- tuonnista
1.	64	Paperiteollisuus	Paperi ja pahvi sekä tuotteet niistä	210 910	26 %
2.	41	Elintarviketeollisuus	Eläinöljyt ja -rasvat	1 325	22 %
3.	63	Puutavateollisuus	Puu- ja korkkituotteet, pl. huonekalut	85 277	21 %
4.	81	Muu teollisuus/ Rakennustuote- teollisuus	Tehdasv. talot; lvi- ja valaistuskalustot	56 284	15 %
5.	72	Metallituote- ja koneteollisuus	Eri toimialojen erikoiskoneet ¹	285 990	14 %
6.	67	Metallien perusteollisuus	Rauta ja teräs	250 112	13 %
7.	79	Laivanrakennusteollisuus	Muut kuljetusvälineet ²	184 362	11 %
8.	68	Metallien perusteollisuus	Muut metallit ³	121 153	10 %
9.	55	Kemian teollisuus	Haju-, kiillotus- ja puhdistusaineet	39 461	10 %
10.	24	Puutavateollisuus	Puutavara ja korkki	36 596	9 %
	SITC- luokka	Toimiala	Tuoteryhmä	Tuonti Suomesta (USD 1000)	% SITC- luokan kokonais- tuonnista
1.	78	Autoteollisuus	Mootoriajoneuvot	293 113	6 %
2.	72	Metallituote- ja koneteollisuus	Eri toimialojen erikoiskoneet ¹	285 990	14 %
3.	33	Muu teollisuus/ Energiateollisuus	Kivennäisöljy ja -tuotteet	273 092	6 %
4.	67	Metallien perusteollisuus	Rauta ja teräs	250 112	13 %
5.	64	Paperiteollisuus	Paperi ja pahvi sekä tuotteet niistä	210 910	26 %
6.	74	Metallituote- ja koneteollisuus	Yleiskäyttöiset teoll. koneet ja laitteet ⁴	210 358	7 %
7.	77	Sähkö- ja elektroniikkateollisuus	Muut sähkökoneet ja -laitteet ⁵	205 669	6 %
8.	79	Laivanrakennusteollisuus	Muut kuljetusvälineet ²	184 362	11 %
9.	89	Muu teollisuus	Muut valmiit tavarat ⁶	175 260	7 %
10.	84	Tevanake-teollisuus	Vaatteet	167 960	7 %

- Esimerkiksi paperiteollisuuskoneet (45 % Ruotsin SITC 72-luokan tuonnista Suomesta), muut teollisuuden erikoiskoneet (26 %, esim. muualla luokittelemattomat erikoiskoneet ja näiden osat, kivennäisaineiden käsittelykoneet ja näiden osat, kiven, lasin, puun, muovin yms. työstökoneet sekä eräiden 728-luokkaan kuuluvien koneiden osat), maansiirto-, kaivuun yms. koneet (15 %) ja traktorit (7 %).
- Pääasiassa laivanrakennusteollisuutta (94 %), mutta SITC 79-luokkaan kuuluu vähäisessä määrin myös muita kuljetusvälineitä, kuten rauta- ja raitiotievaunuja ja näiden osia sekä eräitä ilma-aluksien osia. Laivanrakennusteollisuuden tärkeimpiä tuoteryhmiä olivat matkustaja-, lasti-, kalastus, ym. alukset (83 %) sekä huvi- ja urheilualukset, soutuveneet ja kanootit (11%).
- Esimerkiksi kupari (49 %), sinkki (24 %) ja alumiini (17 %).
- Esimerkiksi nostamis- ja last. koneet (42 %; esim. hissit, trukit, nosturit yms), kuumennus- ja jäähdytyskoneet (13 %), hanat ja venttiilit yms. laitteet (10 %), voimansiirtoakselit ja vaihteistot (10 %) sekä ilmapumput, kompressorit ja sentrifugit (10 %).
- Esimerkiksi sähkövirtapiirin kytkentä- yms. laitteet (22 %), kotitalouskoneet ja -laitteet (20 %), muuntajat, kiint. muuttajat ja tasasuuntaajat (20 %), muut sähkökoneet ja -laitteet (17 %; tärkeimpinä tuotteina muualla luokittelemattomat sähkökoneet ja laitteet, sähköakut, sähköiset valaistus- ja merkinantolaitteet sekä eräiden sähkökoneiden osat) sekä eristetty sähkölanka, kaapeli, eristimet yms. (16 %).
- Esimerkiksi painotuotteet (48 %), muovituotteet (33 %) sekä lastenvaunut, lelut, pelit ja urheiluvälineet (7 %).

Taulukko 4.4 Ruotsin 10 tärkeintä tuontituotetta Suomesta vuonna 1996.

SITC- luokka	Toimiala	Tuoteryhmä	Tuonti Suomesta (USD 1000)	% SITC- luokan kokonais- tuonnista
1. 64	Paperiteollisuus	Paperi ja pahvi sekä tuotteet niistä	267 538	28 %
2. 63	Puutavateollisuus	Puu- ja korkituotteet, pl. huonekalut	79 616	22 %
3. 41	Elintarviketeollisuus	Eläinöljyt ja -rasvat	1 382	16 %
4. 81	Muu teollisuus/ Rakennustuote- teollisuus	Tehdasv. talot; lvi- ja valaistuskalustot	36 050	13 %
5. 58	Kemian teollisuus	Muovit, valmistetut	73 549	13 %
6. 68	Metallien perusteollisuus	Muut metallit ¹	150 782	13 %
7. 67	Metallien perusteollisuus	Rauta ja teräs	311 430	12 %
8. 72	Metallituote- ja koneteollisuus	Eri toimialojen erikoiskoneet ²	258 227	12 %
9. 02	Elintarviketeollisuus	Maitotaloustuotteet ja munat	20 364	12 %
10. 52	Kemian teollisuus	Epäorgaaniset kemialliset aineet	59 310	11 %
SITC- luokka	Toimiala	Tuoteryhmä	Tuonti Suomesta (USD 1000)	% SITC- luokan kokonais- tuonnista
1. 33	Muu teollisuus/ Energiateollisuus	Kivennäisöljy ja -tuotteet	335 237	8 %
2. 76	Sähkö- ja elektroniikkateollisuus	Puhelin-, radio-, tv- yms. -laitteet	318 485	11 %
3. 67	Metallien perusteollisuus	Rauta ja teräs	311 430	12 %
4. 64	Paperiteollisuus	Paperi ja pahvi sekä tuotteet niistä	267 538	28 %
5. 72	Metallituote- ja koneteollisuus	Eri toimialojen erikoiskoneet ²	258 227	12 %
6. 77	Sähkö- ja elektroniikkateollisuus	Muut sähkökoneet ja -laitteet ³	223 746	4 %
7. 78	Autoteollisuus	Moottoriajoneuvot	191 832	3 %
8. 74	Metallituote- ja koneteollisuus	Yleiskäyttöiset teoll. koneet ja laitteet ⁴	180 126	5 %
9. 89	Muu teollisuus	Muut valmiit tavarat ⁵	166 993	7 %
10. 68	Metallien perusteollisuus	Muut metallit ¹	150 782	13 %

- 1 Esimerkiksi kupari (39 % Ruotsin SITC 68-luokan tuonnista Suomesta), nikkeli (21 %), alumiini (16 %), muut epäjalot metallit; valmistamattomat (13 %) ja sinkki (10 %).
- 2 Esimerkiksi paperiteollisuuskoneet (49 %), , muut teollisuuden erikoiskoneet (17 %, esim. muualla luokittelemattomat erikoiskoneet ja näiden osat, kivennäisaineiden käsittelykoneet ja näiden osat, kiven, lasin, puun, muovin yms. työstökoneet sekä eräiden 728-luokkaan kuuluvien koneiden osat), traktorit (14 %) ja maansiirto-, kaivuu- yms. koneet (9 %).
- 3 Esimerkiksi muuntajat, kiinteät muuttajat ja tasasuuntaajat (29 %), sähkövirtapiirin kytkentä- yms. laitteet (20 %), eristetty sähkölanka, kaapeli, eristimet yms. (17 %), muut sähkökoneet ja laitteet (16 %; tärkeimpinä tuotteina sähköakut, paperi- tai muovieristeiset kondensaattorit, sähköiset valaistus- ja merkinantolaitteet, muualla luokittelemattomat sähkökoneet ja laitteet sekä eräiden sähkökoneiden osat) sekä kotitalouskoneet ja -laitteet (13 %).
- 4 Esimerkiksi nostamis- ja last. koneet (31 %; esim. hissit, trukit, nosturit yms), kuumennus- ja jäähdytyslaitteet (19 %), hanat, venttiilit yms. (14 %) sekä ilmapumput, kompressorit ja sentrifugit (10 %).
- 5 Esimerkiksi painotuotteet (39 %), muovituotteet (36 %) sekä lastenvaunut, lelut, pelit ja urheiluvälineet (7 %).

Yhteenvedona taulukoista 4.3 ja 4.4 voidaan sanoa, että *tuontiosuudelta* Ruotsin tuonnin rakenne Suomesta ei ole muuttunut yhtä paljon kuin Suomen tuonnin rakenne Ruotsista. Vuonna 1996 tuontiosuudeltaan uusia tuoteryhmiä Ruotsin tuonnissa olivat muovit (kemian teollisuus), maitotaloustuotteet ja munat (elintarviketeollisuus) sekä epäorgaaniset kemialliset aineet (kemian teollisuus). Sen sijaan *tuonnin arvolta* Ruotsin tuonnin rakenne Suomesta on hiukan muuttunut vuodesta 1990 vuoteen 1996. Moottoriajoneuvojen (autoteollisuus) tuonti Suomesta oli vielä vuonna 1990 tuonnin arvoltaan tärkein yksittäinen tuoteryhmä, mutta vuon-

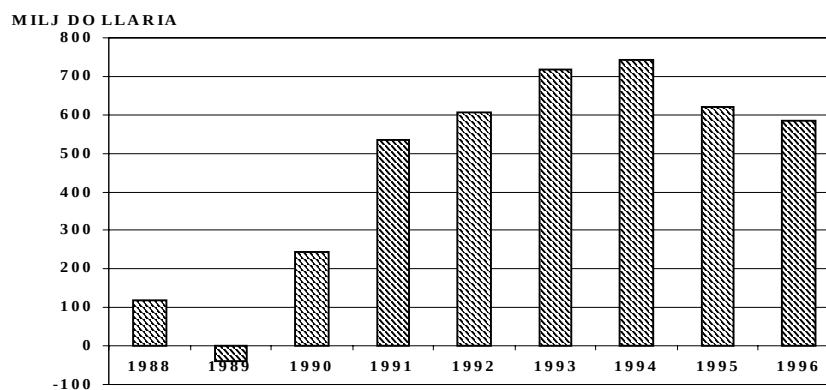
na 1996 se oli tippunut sijalle seitsemän. Vuonna 1996 tärkein yksittäinen tuonti-tuoteryhmä oli kivennäisöljy ja -tuotteet (muu teollisuus/energiateollisuus). Yksittäisistä tuoteryhmistä eniten oli lisääntynyt puhelin-, radio- ja tv-laitteiden (sähkö- ja elektroniikkateollisuus, sisältää matkapuhelimet) tuonti. Muita tärkeitä tuontituotteita Suomesta olivat paperi ja pahvi (paperiteollisuus), erilaiset koneet ja laitteet (metallituote- ja koneteollisuus), rauta ja teräs (metallien perusteollisuus) sekä muut metallit (metallien perusteollisuus). Vuonna 1990 tuonnin dollariarvolta 10 merkittävimmän tuotteen tuonnin arvo oli noin 2.3 miljardia dollaria (4.1 % Ruotsin kokonaistuonnista). Vuonna 1996 näiden tuotteiden tuonnin arvo oli noin 2.4 miljardia dollaria (3.8 % Ruotsin kokonaistuonnista).

Vertailtaessa Suomen tärkeimpiä tuontituotteita Ruotsista (taulukot 4.1 - 4.2) ja Ruotsin tärkeimpiä tuontituotteita Suomesta (taulukot 4.3 - 4.4) havaitaan, että Suomi ja Ruotsi käyvät kauppaa hyvin samankaltaisilla tuoteryhmillä. Tulos on sopusoinnussa sen empiirisen havainnon kanssa, että valtaosa maailmankaupasta on samaan toimialaan kuuluvien tuotteiden vientiä ja tuontia. Tätä ilmiötä kutsutaan ristikkäiskaupaksi (intra-industry trade). Parjanteen (1992) mukaan Suomi käy ristikkäiskauppaa eniten muiden Euroopan teollisuusmaiden maiden kanssa, etenkin Pohjoismaiden kanssa. Hänen tutkimuksen mukaan Ruotsi oli Suomen tärkein ristikkäiskauppakumppani vuonna 1985.¹⁷

4.3 Suomen kauppataseen yli- ja alijäämä Ruotsin kanssa

Vuosina 1988-96, vuotta 1989 lukuun ottamatta, Suomen ja Ruotsin välinen tavarakauppa on ollut dollareissa mitattuna Suomelle ylijäämäinen. Toisin sanoen Suomesta on viety enemmän tavaroita Ruotsiin kuin mitä Suomi on tuonut Ruotsista: vuonna 1990 kauppataase oli Suomelle noin 250 miljoonaa dollaria ja vuonna 1994 noin 740 miljoonaa dollaria ylijäämäinen. Tämän jälkeen kauppataseen ylijäämä on supistunut siten, että vuonna 1996 se oli noin 580 miljoonaa dollaria. Tarkastellaan seuraavaksi missä tuoteryhmissä Suomen kauppataseen yli- ja alijäämä Ruotsin kanssa on ollut suurimmillaan vuosina 1990 ja 1996.

Kuvio 5.3 Suomen kauppataseen ylijäämä Ruotsin kanssa vuosina 1988-96, milj dollaria.

¹⁷ Maidemme välisestä kaupasta peräti 73 prosenttia oli ristikkäistä vuonna 1985. (Parjanne 1992).

Kauppataseen ylijäämä

Taulukossa 4.5 on raportoitu ylijäämältään 10 tärkeintä tuoteryhmää Suomen ja Ruotsin välisessä kaupassa vuosina 1990 ja 1996. Sekä vuonna 1990 että vuonna 1996 kauppataseen ylijäämältä tärkein yksittäinen tuoteryhmä oli kivennäisöljy ja -tuotteet (muu teollisuus/energiateollisuus). Dollareissa mitattuna tämän tuoteryhmän kauppataseen ylijäämä oli molempina vuosina noin 250 miljoonaa dollaria.

Suomen ja Ruotsin välisen kaupan ylijäämän sisäisessä rakenteessa on tapahtunut muutos tarkasteluvuosien välillä. Vielä vuonna 1990 ylijäämältään 10 tärkeimmän tuotteen ryhmään sisältyneet muut kuljetusvälineet (lähinnä laivanrakennusteollisuus), vaatteet (tevanake-teollisuus), muut sähkökoneet- ja laitteet (sähkö- ja elektroniikkateollisuus) sekä jalkineet (tevanake-teollisuus) olivat tippuneet pois vuonna 1996. Vuonna 1996 uusina tuoteryhminä 10 ylijäämältään tärkeimmän tuotteen ryhmässä olivat puhelin-, radio- ja tv-laitteet (sähkö- ja elektroniikkateollisuus, sisältää matkapuhelimet), rauta ja teräs (metallien perusteollisuus), muut valmiit tavarat (lähinnä painetut sanoma- ja aikakauslehdet sekä painettu kaupallinen mainosmateriaali) ja sähkövirta (muu teollisuus/energiateollisuus)¹⁸. 10 ylijäämältä tärkeimmän tuoteryhmän yhteenlaskettu ylijäämä oli noin 900 miljoonaa dollaria vuonna 1990 ja 1.1 miljardia dollaria vuonna 1996.

Kauppataseen alijäämä

Suomen ja Ruotsin välisen kaupan alijäämältä 10 tärkeintä tuoteryhmää on esitetty taulukossa 4.6. Sekä vuonna 1990 että vuonna 1996 kauppataseen alijäämältä 3 tärkeintä tuoteryhmää olivat malmit ja metalliromut (metallien perusteollisuus), moottoriajoneuvot (autoteollisuus) sekä voimakoneet ja moottorit (metallituote- ja koneteollisuus).

Myös Suomen ja Ruotsin välisen kaupan alijäämän sisäisessä rakenteessa on tapahtunut muutos tarkasteluvuosien välillä. Alijäämältään 3 tärkeimmän tuoteryhmän yhteenlaskettu alijäämä oli supistunut tarkasteluvuosien välillä. Vielä vuonna 1990 alijäämältään 3 tärkeimmän tuotteen yhteenlaskettu alijäämä oli hiukan yli 360 miljoonaa dollaria, kun taas vuonna 1996 se oli enää noin 255 miljoonaa dollaria.

Verrattuna vuoteen 1990 vuonna 1996 ryhmästä olivat tippuneet epäorgaaniset kemialliset aineet (kemian teollisuus), erinäiset kemialliset tuotteet (kemian teollisuus), kalat ja kalavalmisteet (elintarviketeollisuus) sekä paperimassa (paperiteollisuus). Uusia tuoteryhmiä vuonna 1996 olivat väri- ja parkitusaineet (kemian teollisuus), orgaaniset kemialliset aineet (kemian teollisuus), erinäisten elintarvikkeet, vilja ja viljatuotteet (elintarviketeollisuus) sekä maitotaloustuotteet ja munat (elintarviketeollisuus). Lääkevalmisteiden ja farmaseuttisten tuotteiden (kemian teollisuus/lääketeollisuus) sekä yleiskäyttöisten teollisuuskoneiden ja laitteiden (metallituote- ja koneteollisuus) kauppa oli molempina vuosina Suomelle alijäämäistä.

¹⁸ Sähkövirran osalta vuosi 1996 oli poikkeusvuosi, sillä perinteisesti sähkövirran kauppa on ollut, Ruotsin vesivoimatilanteesta riippuen, Suomelle vahvasti alijäämäinen. Toisin sanoen olemme tuoneet Ruotsista huomattavasti enemmän sähkövirtaa kuin mitä olemme vieneet Ruotsiin.

Taulukko 4.5 Suomen kauppataase Ruotsin kanssa, ylijäämältään 10 tärkeintä tuoteryhmää vuosina 1990 ja 1996, USD 1000.

	SITC- luokka	Toimiala	Tuoteryhmä	Kauppataaseen ylijäämä vuonna 1990
1.	33	Muu teollisuus/ Energiateollisuus	Kivennäisöljy ja –tuotteet	255 816
2.	79	Laivanrakennusteollisuus	Muut kuljetusvälineet ¹	154 170
3.	84	Tevanake-teollisuus	Vaatteet	149 829
4.	64	Paperiteollisuus	Paperi ja pahvi sekä tuotteet niistä	104 907
5.	72	Metallituote- ja koneteollisuus	Eri toimialojen erikoiskoneet ²	49 888
6.	77	Sähkö- ja elektroniikkateollisuus	Muut sähkökoneet ja –laitteet ³	45 883
7.	75	Sähkö- ja elektroniikkateollisuus	Toimistokoneet ja atk-laitteet	40 870
8.	63	Puutavarateollisuus	Puu- ja korkkituotteet, pl. huonekalut	34 046
9.	68	Metallien perusteollisuus	Muut metallit ⁴	32 333
10.	85	Tevanake-teollisuus	Jalkineet	26 500
	SITC- luokka	Toimiala	Tuoteryhmä	Kauppataaseen ylijäämä vuonna 1996
1.	33	Muu teollisuus	Kivennäisöljy ja –tuotteet	251 473
2.	76	Sähkö- ja elektroniikkateollisuus	Puhelin-, radio-, tv- yms. –laitteet	175 057
3.	75	Sähkö- ja elektroniikkateollisuus	Toimistokoneet ja atk-laitteet	134 832
4.	72	Metallituote- ja koneteollisuus	Eri toimialojen erikoiskoneet ⁵	112 391
5.	68	Metallien perusteollisuus	Muut metallit ⁶	105 457
6.	64	Paperiteollisuus	Paperi ja pahvi sekä tuotteet niistä	80 022
7.	67	Metallien perusteollisuus	Rauta ja teräs	78 411
8.	63	Puutavarateollisuus	Puu- ja korkkituotteet, pl. huonekalut	68 662
9.	89	Muu teollisuus	Muut valmiit tavarat ⁷	58 460
10.	35	Muu teollisuus	Sähkövirta (kts. ed. s. alaviite 18)	45 056

- 1 Vuonna 1990 Suomen SITC 79-luokan kaupasta Ruotsin kanssa ylijäämäistä oli vain laivojen, veneiden ja muiden uivien rakenteiden (793) kauppa.
- 2 Vuonna 1990 ylijäämältään tärkeimmät tuoteryhmät olivat paperiteollisuuskoneet (725) ja traktorit (722).
- 3 Vuonna 1990 ylijäämältään tärkeimmät tuoteryhmät olivat muuntajat, kiint. muuttajat ja ta-sasuuntaajat (771), muualla luokittelemattomat sähkökoneet ja laitteet (778), sähkövirtapiirin kytkentä- yms. laitteet sekä eritetty sähkölanka, kaapeli, eristimet yms. (773).
- 4 Vuonna 1990 ylijäämältään tärkeimmät tuoteryhmät olivat sinkki (686) ja nikkeli (683).
- 5 Vuonna 1996 ylijäämältään tärkeimmät tuoteryhmät olivat paperiteollisuuskoneet (725) ja traktorit (722).
- 6 Vuonna 1996 ylijäämältään tärkeimmät tuoteryhmät olivat kupari (682), nikkeli (683), sinkki (686) ja alumiini (684).
- 7 Vuonna 1996 ylijäämältään tärkeimmät tuoteryhmät olivat painotuotteet (892) sekä koruesi-neet ja kulta- ja hopeasepäntuotteet (897).

Taulukko 4.6 Suomen kauppataase Ruotsin kanssa, alijäämältään 10 tärkeintä tuoteryhmää vuosina 1990 ja 1996, USD 1000.

	SITC-luokka	Toimiala	Tuoteryhmä	Kauppataaseen alijäämä vuonna 1990
1.	78	Kulkuneuvojen valmistus	Moottoriajoneuvot	-148 553
2.	28	Metallien perusteollisuus	Malmit ja metalliromu	-111 516
3.	71	Metallituote- ja koneteollisuus	Voimakoneet ja moottorit	-103 220
4.	35	Muu teollisuus	Sähkövirta	-98 488
5.	74	Metallituote- ja koneteollisuus	Yleiskäyttöiset teoll. koneet ja laitteet ¹	-63 024
6.	52	Kemian teollisuus	Epäorgaaniset kemialliset aineet	-35 222
7.	54	Kemian teollisuus	Lääkevalmisteet ja farmaseuttiset tuotteet	-27 192
8.	59	Kemian teollisuus	Erinäiset kemialliset tuotteet	-19 498
9.	03	Elintarviketeollisuus	Kalat ja kalavalmisteet	-15 432
10.	25	Paperiteollisuus	Paperimassa	-14 604
	SITC-luokka	Toimiala	Tuoteryhmä	Kauppataaseen alijäämä vuonna 1996
1.	28	Metallien perusteollisuus	Malmit ja metalliromu	-96 765
2.	78	Autoteollisuus	Moottoriajoneuvot	-81 796
3.	71	Metallituote- ja koneteollisuus	Voimakoneet ja moottorit	-76 630
4.	54	Kemian teollisuus	Lääkevalmisteet ja farmaseuttiset tuotteet	-55 544
5.	53	Kemian teollisuus	Väri- ja parkitusaineet	-45 567
6.	09	Elintarviketeollisuus	Erinäiset elintarvikkeet ²	-36 173
7.	51	Kemian teollisuus	Orgaaniset kemialliset aineet	-34 162
8.	04	Maa- ja metsätalous	Vilja ja viljatuotteet	-34 152
9.	74	Metallituote- ja koneteollisuus	Yleiskäyttöiset teoll. koneet ja laitteet ³	-32 144
10.	02	Elintarviketeollisuus	Maitotaloustuotteet ja munat	-29 561

- 1 Vuonna 1990 alijäämältään tärkeimmät tuoteryhmät olivat kuumennus- ja jäähdytyskoneet ja laitteet (741), muut koneet ja laitteet, pl. sähkökoneet (745) sekä ilmapumput, kompressorit ja sentrifugit (743).
- 2 Vuonna 1996 alijäämältään tärkeimmät tuoteryhmät olivat kastikkeet ja valmisteet niitä varten (0984), ruokavalmisteet (0989) sekä margariini ja muut ravintorasvat (0910).
- 3 Vuonna 1996 alijäämältään tärkeimmät tuoteryhmät olivat kuula- ja rullalaakerit (746), muut koneet ja laitteet, pl. sähkökoneet (745), ilmapumput, kompressorit ja sentrifugit (743) sekä kuumennus- ja jäähdytyskoneet ja laitteet (741).

4.4 Yhteenveto

Suomen tuonti Ruotsista supistui jyrkästi talouskriisivuosina 1991-93. Kuitenkin heti talouskriisin jälkeisinä vuosina Suomen tuonti Ruotsista kasvoi ripeästi, ja lamaa edeltänyt taso ylitettiin vuonna 1996, jolloin Ruotsin osuus Suomen kokonaistuonnista oli noin 12 prosenttia. Vuonna 1996 Ruotsi oli Suomen toiseksi tärkein tuontimaa tuonnin dollariarvolla mitattuna. Suomen merkittävimpiä tuontituotteita Ruotsista vuonna 1996 (tuonnin dollariarvolla mitattuna) olivat moottoriajoneuvot, erilaiset koneet ja laitteet, rauta ja teräs, paperi ja pahvi sekä puhelin-, radio-, tv- yms. -laitteet. Mahdollisessa sulkutilanteessa Ruotsin autoteollisuussektori muodostaa Suomelle tärkeän varmuusvaran, sillä moottoriajoneuvojen kauppa on tarkasteluvuosina ollut Suomelle vahvasti alijäämäinen. Eräistä elintarvikkeista Suomi tuo yli kolmanneksen Ruotsista.

Suomen osuus Ruotsin kokonaistuonnista oli tarkastelujaksolla vähentynyt noin 7 prosentista (vuonna 1991) hiukan alle 6 prosenttiin (vuonna 1996). Toisin sanoen Ruotsin tuonti Suomesta suhteessa Ruotsin koko tavaratuontiin on supis-

tunut hitaasti koko 1990-luvun. Tämä indikoi sitä, että Suomi ei ole niin tärkeä kauppakumppani Ruotsille kuin mitä Ruotsi on Suomelle. Tätä käsitystä tukee se, että Suomi oli (tuonnin dollariarvolla mitattuna) Ruotsin seitsemänneksi tärkein tuontimaa vuonna 1996. Ruotsin tärkeimmät tuontituotteet Suomesta vuonna 1996 olivat kivennäisöljyt, puhelin- , radio-, tv- yms. -laitteet, rauta ja teräs, paperi ja pahvi, erikoiskoneet, erilaiset koneet ja laitteet sekä moottoriajoneuvot. Vaikka kivennäisöljyn kauppa oli Suomelle vahvasti ylijäämäinen, on muistettava, että Suomen kivennäisöljyn vienti Ruotsiin on välitysvientiä muista maista.

Merkittävä osa Suomen ja Ruotsin välisestä kaupasta on ristikkäistä. Tulos on sopusoinnussa sen empiirisen havainnon kanssa, että valtaosa maailmankaupasta on samaan toimialaan kuuluvien tuotteiden vientiä ja tuontia. Korkea ristikkäiskaupan osuus indikoi myös sitä, että maiden tuotantorakenne on samankaltainen. Sulkutilanteessa saattaa olla mahdollista, että molemmat maat pystyvät korvaamaan osan ristikkäiskaupasta omalla tuotannolla.

5 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ JA ANALYYSIÄ

5.1 Ruotsi ja Suomi integroituvat omistuksellisesti

Suomen ja Ruotsin talouksien integroitumisessa eletään vaihetta, jossa maiden yritykset ovat omistuksellisesti voimakkaasti yhdentymässä. Suomalaiset yritykset ovat hankkineet omistukseensa ruotsalaisyrityksiä ja ruotsalaiset suomalaisyrityksiä. Uutena piirteenä on rajojen yli tapahtuvat isojen yritysten fuusiot, joilla samalla tehdään ko. toimialojen kilpailutilanteen kannalta erittäin merkittäviä yritysjärjestelyjä. Osittain tuotannollinen yritysomistus ja toiminta naapurimaassa on saattanut korvata keskinäistä tavarakauppaa.

Suomalaisyriyten tuotannollinen kansainvälistyminen alkoi kiihtyä 1980-luvun alkupuolella. Ensimmäiset sijoitukset tehtiin usein perinteisiin vientimaihimme - Ruotsiin ja Saksaan. 1980-luvun loppupuolella suomalaisyritykset tekivät suuria yritysostoja Ruotsista. Nyt ovat ajankohtaisia olleet suuret fuusiot yli rajojen.

Kaiken kaikkiaan Ruotsiin tehtyjen investointien osuus suomalaisyritysten kaikista ulkomaisista investoinneista on reilu viidennes. Suomalaisyrityksille Ruotsi on tärkein yksittäinen sijoittumismaa. Kaikista Ruotsiin tulleista ulkomaisista sijoituksista Suomen osuus on hieman yli kymmenesosa. Yhdysvallat ja Alankomaat ovat suurimmat sijoittajat Ruotsiin.

Ruotsalaisten omistamat yritykset ovat suurin ulkomaalaisomisteisten yritysten ryhmä Suomessa. Ruotsalaisten hallinnassa on noin joka kolmas ulkomaalaisomisteisista yrityksistä.

Ruotsalaisille Suomi ei ole kuitenkaan yhtä tärkeä sijoituskohde kuin Ruotsi suomalaisille, jos tärkeyttä mitataan sijoitusvirroilla. Suomalaisyriyten investoinnit Ruotsiin ovat lähes joka vuosi ylittäneet ruotsalaisinvestoinnit Suomeen. Vuoden 1997 lopussa suomalaisyritykset olivat investoineet Ruotsiin yhteensä lähes 22 miljardia markkaa, kun ruotsalaisten sijoituskanta Suomessa jäi reiluun 14 miljardiin. Voidaan sanoa, että sijoitusvirrat ovat olleet epäsymmetrisiä.

Erityistarkastelu

Syitä Suomen ja Ruotsin välisten sijoitusvirtojen epäsymmetriaan

Epäsymmetriaan voidaan esittää seuraavia potentiaalisia selityksiä:

- Suomen kansantalouden koko on bruttokansantuotteen arvolla mitattuna noin puolet Ruotsin kansantalouden koosta. Myös sijoituskohteena Suomi on vähämerkityksisempi kuin Ruotsi. Sama pätee maiden väliseen kauppaan. Ruotsi on isompi markkina-alue ja tuottajamaa. Sen osuus Suomen viennistä ja tuonnista on suurempi kuin Suomen osuus Ruotsin viennissä ja tuonnissa.

- Ruotsalaiset ovat kansainvälistymisessään huomattavasti pidemmällä kuin suomalaiset ja näin ollen tähyävät kauemmaksi maailmalle. Vasta viimeisen 10-15 vuoden aikana merkittävästi kansainvälistyneet suomalaiset yritykset ovat aloittaneet "valtaamalla" Ruotsia.
- Suomi sijoituskohteena ei ole ollut aiemmin kiinnostava. Yritykset olivat liiaksi suuntautuneita palvelemaan pieniä suljettuja kotimarkkinoita. T&K-panokset ja osaamisen kehittäminen olivat suhteellisen vaatimattomia ja maailmanmarkkinoiden valtaamiseen tähtäävä erikoistuminen vasta orastamassa. Tässä suhteessa tilanne on oleellisesti muuttunut.
- Ruotsalaisten sijoitukset ovat kohdistuneet merkittävässä määrin palveluihin, kauppaan ja rakentamiseen, jossa ei tarvita merkittäviä rahallisia sijoituksia vaan enemmänkin kyse on oikean managementin sijoittamisesta toimintaan. Suomalaiset puolestaan ovat ostaneet Ruotsista teollisuutta, jonka tuotantovälineistä ja kertyneestä T&K-panoksesta sekä osaamisesta on maksettava selvää rahaa.

Epäsymmetriaan ja ruotsalaisten ehkä edullisempiin yritysostoihin saattaa olla myös selityksensä maiden erilaisella talouskehityksellä. Viime vuosikymmenen lopussa suomalaisyrityksiä ajoi lähes pakonomainen halu kansainvälistyä. Vahvan markan turvin ilmeisesti ostettiin suhteellisen kalliiseen hintaan ulkomaisia yrityksiä joukossa merkittäviä ostoksia Ruotsista. Suuren laman aikaan 1990-luvun alkupuolella yritykset puolestaan voimakkaasti pyrkivät eroon "rönsyistään", joita päätyi edulliseen hintaan ulkomaalaisille omistajille ml. ruotsalaiset yritykset. Ruotsalaisilla oli myös hyvä tilaisuus ostaa Suomen laman ja Neuvostoliiton romahduksen myötä vaikeuksiin joutuneita suomalaisia yrityksiä kuten rakennusaineeteollisuus- ja rakennusyrityksiä.

5.2 Syvenevän omistuksellisen integraation selittäjiä

Merkittävä ilmiö on kuitenkin se, että suorat sijoitukset maiden välillä ovat olleet jatkuvassa kasvussa ja täydentyvät fuusioiden kautta toteutuvilla omistusjärjestelyillä. Talouksien integroitumisen takana voi olla seuraavia tekijöitä:

- Yritysten institutionaalisissa toimintaolosuhteissa on 1980-luvulta lähtien tapahtunut merkittäviä muutoksia. Eri markkinoita on vapautettu kilpailulle ja ulkomaalaisille yrityksille on annettu samat toimintamahdollisuudet kuin kotimaankin yrityksille. Tällainen kehitys on tapahtunut esimerkiksi rahoitusmarkkinoilla, telemarkkinoilla, sähkömarkkinoilla, elintarviketeollisuudessa ja monissa palveluissa. Suomesta ja Ruotsista on kehittymässä yksi yhtenäinen liiketoiminta-alue. Merkittävimmät yritykset pyrkivät kattamaan koko alueen ja jakavat uudestaan markkinaosuuksia.
- Toinen merkittävä tekijä on yritysten erikoistumis- ja kilpailukykyerot. Suomalaiset ovat ostaneet Ruotsista yrityksiä täydentämään vahvoja teollisia klustereitaan, esimerkiksi metsäklusterin kone- ja laitetuotantoa. Vastaavasti ruotsalaisten on ollut helpompi tulla Suomeen omistajaksi tukkukauppaan ja

palvelualoille sekä rahoitustoimintaan kehittyneemmän liiketoimintaosaamisen ja suuremman liiketoiminnan volyymin turvin.

- Merkittävä tekijä, joka lisää rajojen yli tapahtuvia fuusioita, on liiketoimintaalojen keskittymiskehitys. Monilla aloilla kehitys kulkee kohti harvempia yrityksiä - ääritapauksessa jää vain kolmesta-viiteen merkittävää yritystä.¹⁹ Tämä kehitys edellyttää suuria omistusjärjestelyjä. Niihin ei kansalliset voimavarat riitä. Tarvitaan fuusioita yli rajojen kuten Stora Enson tapauksessa.
- Yritysten omat ja julkisen vallan merkittävät T&K-panostukset tekevät yrityksistä kiinnostavia sijoituskohteita monikansallisille yrityksille, joilla on kansainväliset markkinointikanavat, vahva omistajatausta tai jonkin muu vahvuustekijä. Näin klustereiden ulkopuoliset ja klustereissa toimivat "heikon" tai "väärän" omistajan käsissä olevat yritykset päätyvät ulkomaalaisten omistajien käsiin. Monessa tapauksessa tästä on ilmeisiä etuja myös ostettavalle yritykselle kuten esim. Strömbergin päätymisessä ABB:n omistukseen. Yhdysvaltalaiset ovat kuitenkin sijoittaneet suomalaisiin T&K-yrityksiin huomattavasti enemmän kuin ruotsalaiset.
- Suomen kiinnostavuutta sijoituskohteena on lisännyt Neuvostoliiton hajoamisen ja vapaiden markkinatalouksien synty lähialueille. Ruotsalaisyrityksille Suomi saattaa olla myös sikäli mielenkiintoinen sijoituskohde, että Suomen kautta ruotsalaisyritykset pääsevät toimimaan Euro-alueella, jos Ruotsi ei ota Euroa käyttöön. Esimerkiksi ruotsalaisille rahoituslaitoksille tämä on varteenotettava mahdollisuus.

Huoltovarmuuden kannalta yritysten merkittävä ja kasvava ristiinomistus on fakta. Se lisää insentiivejä yhteistyöhön ja samalla vähentää riskejä yhteistyön epäonnistumisesta, koska siinä tapauksessa yrityksiä ja niiden omistajia uhkaisi merkittävät taloudelliset tappiot. Koko alueen toimiminen yhtenä huoltovarmuusalueena vähentää kriisiajan valmistautumisen kustannuksia, koska käytettävissä on isompi resurssipohja.

5.3 Tavarakauppa kasvaa hitaammin

Suomen ja Ruotsin välinen keskinäinen kauppa on merkittävää. Lisäksi siihen osallistuu enemmän ja pienempiä yrityksiä, kuin kauppaan kaukaisempien maiden kanssa. Tosin kauppa Venäjän ja Baltian maiden kanssa on kehittymässä samaan suuntaan.

Keskinäisen kaupan kehitys ei ole ollut kuitenkaan yhtä ripeää kuin ristiinomistuksen kehitys. Osittain tuotantotoiminnan haltuunotto naapurimaasta on saattanut vähentää vientitarvetta ko. markkinoille.

Toinen tekijä saattaa olla Suomen ja Ruotsin tuotannon rakenteen samankaltaisuus. Molemmat ovat merkittäviä metsäteollisuustuotteiden, perusmetallien ja teletekniikan sekä samojen alojen tuotantoteknologian valmistajia. Kaupan kasvu-

¹⁹ Keskittymiskehityksen syynä voivat olla esimerkiksi tuotekehityksessä, tuotannossa, markkinoinnissa, jakelussa tai huollossa saavutettavat skaalaedut. Keskittyminen voi tarjota yrityksille kykyä kantaa teknologia- ja investointiriskejä tai tasoittaa eri markkinoiden suhdannevaihteluja. Kyse voi olla myös parhaan yritysspesifisen osaamisen tai vahvan johtavan tuotenimen hyödyntämisestä jne.

LÄHTEITÄ

Tilastolähteitä

Talouselämä. *Yrityskauppa*-CD.

Talouselämä/Etlatieto. *Suuryritystietokanta*.

Tilastokeskus. *Yritystilastot*.

OECD. International Trade by Commodities Statistics, ITCS SITC/rev. 3, V.1990-1996.

Kirjallisuutta

Ali-Yrkkö, J., Sirviö, S. & Ylä-Anttila, P. 1997. *Ulkomaalaiset yritykset Suomessa - onnistuneita yritysostoja vai tehokkaampaa toimintaa?* ETLA keskusteluaiheita no. 579

Ali-Yrkkö, J. & Ylä-Anttila, P. 1997a. *Yritykset kansainvälistyvät – katoavatko työpaikat?* ETLA B:130.

Ali-Yrkkö, J. & Ylä-Anttila, P. 1997b. Internationalization of large industrial firms – implications for domestic growth and employment. Teoksessa Larimo, J. (toim.): *Internationalization and foreign direct investment behavior in OECD and Asian countries*. Report number 24. Vaasan Yliopisto.

Braunerhjelm, P., Ekholm, K. (toim.) 1998. *The Geograhpy of Multinational Firms*. Kluvers Academic Publishers, Massachusetts.

Braunerhjelm, P., Heum, P. & Ylä-Anttila, P. 1996. *Internationalization of industrial firms: implications for growth and industrial structure in the Nordic countries*. ETLA keskusteluaiheita no. 551.

Hernesniemi, H., Lammi, M., Ylä-Anttila, P. 1995: *Kansallinen kilpailukyky ja teollinen tulevaisuus*. Helsinki 1995. ETLA B 105.

Leiponen, A. 1997. *Yritysten osaamisintensiivisyys ja kansainvälistyminen*. ETLA keskusteluaiheita no. 609.

Mäkinen, M. 1998. *Suomen viennin rakennemuutos ja klustereiden vientimenestys 1990-luvulla*. ETLA keskusteluaiheita no. 643.

Pajarinen, M., Rouvinen, P. & Ylä-Anttila, P. 1998. *Small country strategies in global competition. Benchmarking the Finnish case*. ETLA B:144, Sitra 203.

Pajarinen, M. & Ylä-Anttila, P. 1998. *Ulkomaiset yritykset Suomessa – uhka vai uusi mahdollisuus?* ETLA B:142.

Pajarinen, M. 1997. *Ulkomaiset suorat sijoitukset ja ulkomaalaisomistus Suomessa: katsaus historiaan ja viimeaikaiseen kehitykseen*. ETLA keskusteluaiheita no. 610.

Parjanne, Marja-Liisa. 1992. *Econometric analyses of intra-industry trade. Evidence from Finnish Cross-Sectional Data*. Helsinki School of Economics A:86.

Pulli, M. 1998. *Ulkomaalaisomistuksen lisääntyminen Suomessa*. ETLA keskusteluaiheita no. 639.

Rouvinen, P. 1997. *Suomi – Euroopan kilpailukykyisin?* ETLA keskusteluaiheita no. 608.

Rouvinen, P. & Ylä-Anttila, P. 1997. *Konkurrenskraften i Norden*. ETLA keskusteluaiheita no. 613.

Rämä, O. 1998. *Yritysten kannattavuus osakkeenomistajan näkökulmasta – vertailu suomalais- ja ulkomaalaisomisteisten yritysten välillä*. ETLA keskusteluaiheita no. 647.

Tuomainen, Jorma. 1998. *EU-Suomi ja Venäjän kaupan tilastointiongelmät*. Suomen lähialueet 3/98 – Lähialueet kauppakumppanina. Tilastokeskus.

LIITE 1. Suomen tuonti Ruotsista v. 1990

Taulukko 1. Suomen tuonti Ruotsista tuontiosuuden mukaan järjestettynä v.1990.

	SITC-luokka	Tuoteryhmä	Tuonti Ruotsista (USD 1000)	% SITC-luokan ko- konaistuuonnista
1.	35	Sähkövirta	103 237	45,9 %
2.	81	Tehdasv. talot; lvi- ja valaistuskalustot	65 748	43,0 %
3.	63	Puu- ja korkkituotteet, pl. huonekalut	50 990	37,1 %
4.	97	Kulta,ei-monet., muokkaam. ,puoliv.tai jauheena	3 380	35,9 %
5.	64	Paperi ja pahvi sekä tuotteet niistä	118 269	32,8 %
6.	25	Paperimassa	20 852	31,0 %
7.	43	Valmistetut eläin- ja kasviöljyt yms.	2 767	27,6 %
8.	71	Voimakoneet ja moottorit	152 538	26,1 %
9.	82	Huonekalut	64 725	25,4 %
10.	28	Malmit ja metalliromu	119 158	23,7 %
11.	69	Tuotteet epäjalosta metallista	168 664	23,0 %
12.	09	Erinäiset elintarvikkeet	19 855	22,7 %
13.	67	Rauta ja teräs	209 626	21,9 %
14.	68	Muut metallit	99 243	21,6 %
15.	74	Yleiskäyttöiset teoll. koneet ja laitteet	296 968	19,8 %
16.	42	Kasviöljyt ja -rasvat	2 958	19,6 %
17.	06	Sokeri ja sokerivalmisteet, hunaja	11 385	19,5 %
18.	76	Puhelin-, radio-, tv- yms. -laitteet	141 859	18,9 %
19.	03	Kalat ja kalavalmisteet	18 995	18,4 %
20.	04	Vilja ja viljatuotteet	13 667	18,0 %
21.	72	Eri toimialojen erikoiskoneet	244 516	17,5 %
22.	53	Väri- ja parkitusaineet	33 768	17,3 %
23.	78	Moottoriajoneuvot	439 476	16,7 %
24.	55	Haju-, kiillotus- ja puhdistusaineet	37 367	16,5 %
25.	58	Muovit, valmistetut	42 064	15,4 %
26.	00	Elävät eläimet	3 211	15,2 %
27.	57	Muovit, valmistamattomat	84 747	14,0 %
28.	62	Kumituotteet	38 145	13,2 %
29.	54	Lääkevalmisteet ja farmaseuttiset tuotteet	53 930	13,0 %
30.	52	Epäorgaaniset kemialliset aineet	39 248	12,9 %
31.	23	Luonnonkumi, synteett. ja regen. Kumi	4 998	12,2 %
32.	07	Kahvi, tee, kaakao, mausteet; tuotteet niistä	27 169	12,2 %
33.	89	Muut valmiit tavarat	151 425	12,0 %
34.	87	Kojeet, mittarit yms.	59 332	11,7 %
35.	77	Muut sähkökoneet ja -laitteet	173 969	11,2 %
36.	66	Kivennäisainetuotteet	42 991	10,7 %
37.	02	Maitotaloustuotteet ja munat	1 804	10,2 %
38.	61	Nahka, nahkatavarat ja muokatut turkisnahat	8 808	9,6 %
39.	59	Erinäiset kemialliset tuotteet	38 215	9,6 %
40.	73	Metalliteollisuuskoneet	26 374	9,4 %
41.	21	Vuodot, nahat ja turkisnahat, raa'at	2 637	8,5 %
42.	27	Kivennäisaineet, valmistamattomat	17 353	7,0 %
43.	26	Tekstiilikuidut sekä niiden jätteet	3 188	6,9 %
44.	65	Tekstiilituotteet, pl. vaatteet	55 076	6,9 %
45.	96	Metallirahat (pl. kultaraha ja käypä raha)	5	6,8 %
46.	08	Rehuaineet	4 515	6,7 %
47.	12	Tupakka ja tupakkavalmisteet	3 584	6,3 %
48.	01	Liha ja lihatuotteet	590	6,1 %
49.	51	Orgaaniset kemialliset aineet	23 650	5,4 %
50.	11	Juomat	4 052	5,3 %
51.	79	Muut kuljetusvälineet	32 650	5,1 %
52.	75	Toimistokoneet ja atk-laitteet	51 651	4,6 %
53.	24	Puutavara ja korkki	13 292	4,3 %
54.	56	Lannoitteet, valmistetut	1 805	3,3 %
55.	84	Vaatteet	26 992	3,0 %
56.	29	Muut eläin- ja kasvirasva-aineet	3 467	2,5 %
57.	88	Valokuvauskojeet ja -tarvikkeet, kellot	6 415	2,2 %
58.	83	Matkatarvikkeet, laukut, kotelot yms.	882	2,1 %
59.	05	Hedelmät ja kasvikset	6 141	1,3 %
60.	33	Kivennäisöljyt ja kivennäisöljytuotteet	14 562	0,6 %
61.	41	Eläinöljyt ja -rasvat	9	0,6 %
62.	32	Kivihiili, koksi, brikitit	2 277	0,5 %
63.	85	Jalkineet	1 015	0,5 %
64.	22	Öljysiemenet, öljypit. pähkinät ja ytimet	34	0,1 %
65.	34	Kaasut	0,2	0,0 %

Taulukko 2. Suomen tuonti Ruotsista tuonnin arvon mukaan järjestettynä v. 1990.

	SITC-luokka	Tuoteryhmä	Tuonti Ruotsista (USD 1000)	% SITC-luokan kokonaistuonnista
1.	78	Moottoriajoneuvot	439 476	16,7 %
2.	74	Yleiskäyttöiset teoll. koneet ja laitteet	296 968	19,8 %
3.	72	Eri toimialojen erikoiskoneet	244 516	17,5 %
4.	67	Rauta ja teräs	209 626	21,9 %
5.	77	Muut sähkökoneet ja -laitteet	173 969	11,2 %
6.	69	Tuotteet epäjalosta metallista	168 664	23,0 %
7.	71	Voimakoneet ja moottorit	152 538	26,1 %
8.	89	Muut valmiit tavarat	151 425	12,0 %
9.	76	Puhelin-, radio-, tv- yms. -laitteet	141 859	18,9 %
10.	28	Malmit ja metalliromu	119 158	23,7 %
11.	64	Paperi ja pahvi sekä tuotteet niistä	118 269	32,8 %
12.	35	Sähkövirta	103 237	45,9 %
13.	68	Muut metallit	99 243	21,6 %
14.	57	Muovit, valmistamattomat	84 747	14,0 %
15.	81	Tehdasv. talot; lvi- ja valaistuskalustot	65 748	43,0 %
16.	82	Huonekalut	64 725	25,4 %
17.	87	Kojeet, mittarit yms.	59 332	11,7 %
18.	65	Tekstiilituotteet, pl. vaatteet	55 076	6,9 %
19.	54	Lääkevalmisteet ja farmaseuttiset tuotteet	53 930	13,0 %
20.	75	Toimistokoneet ja atk-laitteet	51 651	4,6 %
21.	63	Puu- ja korkkituotteet, pl. huonekalut	50 990	37,1 %
22.	66	Kivennäisainetuotteet	42 991	10,7 %
23.	58	Muovit, valmistetut	42 064	15,4 %
24.	52	Epäorgaaniset kemialliset aineet	39 248	12,9 %
25.	59	Erinäiset kemialliset tuotteet	38 215	9,6 %
26.	62	Kumituotteet	38 145	13,2 %
27.	55	Haju-, kiillotus- ja puhdistusaineet	37 367	16,5 %
28.	53	Väri- ja parkitusaineet	33 768	17,3 %
29.	79	Muut kuljetusvälineet	32 650	5,1 %
30.	07	Kahvi, tee, kaakao, mausteet; tuotteet niistä	27 169	12,2 %
31.	84	Vaatteet	26 992	3,0 %
32.	73	Metalliteollisuuskoneet	26 374	9,4 %
33.	51	Orgaaniset kemialliset aineet	23 650	5,4 %
34.	25	Paperimassa	20 852	31,0 %
35.	09	Erinäiset elintarvikkeet	19 855	22,7 %
36.	03	Kalat ja kalavalmisteet	18 995	18,4 %
37.	27	Kivennäisaineet, valmistamattomat	17 353	7,0 %
38.	33	Kivennäisöljyt ja kivennäisöljytuotteet	14 562	0,6 %
39.	04	Vilja ja viljatuotteet	13 667	18,0 %
40.	24	Puutavara ja korkki	13 292	4,3 %
41.	06	Sokeri ja sokerivalmisteet, hunaja	11 385	19,5 %
42.	61	Nahka, nahkatavarat ja muokatut turkisnahat	8 808	9,6 %
43.	88	Valokuvauskojeet ja -tarvikkeet, kellot	6 415	2,2 %
44.	05	Hedelmät ja kasvikset	6 141	1,3 %
45.	23	Luonnonkumi, synteett. ja regen. kumi	4 998	12,2 %
46.	08	Rehuaineet	4 515	6,7 %
47.	11	Juomat	4 052	5,3 %
48.	12	Tupakka ja tupakkavalmisteet	3 584	6,3 %
49.	29	Muut eläin- ja kasvirasva-aineet	3 467	2,5 %
50.	97	Kulta,ei-monet., muokkaam. ,puoliv.tai jauheena	3 380	35,9 %
51.	00	Elävät eläimet	3 211	15,2 %
52.	26	Tekstiilikuidut sekä niiden jätteet	3 188	6,9 %
53.	42	Kasviöljyt ja -rasvat	2 958	19,6 %
54.	43	Valmistetut eläin- ja kasviöljyt yms.	2 767	27,6 %
55.	21	Vuodat, nahat ja turkisnahat, raa'at	2 637	8,5 %
56.	32	Kivihiili, koksi, brikitit	2 277	0,5 %
57.	56	Lannoitteet, valmistetut	1 805	3,3 %
58.	02	Maitotaloustuotteet ja munat	1 804	10,2 %
59.	85	Jalkineet	1 015	0,5 %
60.	83	Matkatarvikkeet, laukut, kotelot yms.	882	2,1 %
61.	01	Liha ja lihatuotteet	590	6,1 %
62.	22	Öljysiemenet, öljypit. pähkinät ja ytimet	34	0,1 %
63.	41	Eläinöljyt ja -rasvat	9	0,6 %
64.	96	Metallirahat (pl. kultaraha ja käypä raha)	5	6,8 %
65.	34	Kaasut	0,2	0,0 %

LIITE 2. Suomen tuonti Ruotsista v. 1996**Taulukko 3. Suomen tuonti Ruotsista tuontiosuuden mukaan järjestettynä v. 1996.**

	SITC-luokka	Tuoteryhmä	Tuonti Ruotsista (USD 1000)	% SITC-luokan kokonaistuonnista
1.	35	Sähkövirta	126 266	52 %
2.	43	Valmistetut eläin- ja kasviöljyt yms.	10 949	48 %
3.	02	Maitotaloustuotteet ja munat	51 946	48 %
4.	25	Paperimassa	26 987	40 %
5.	64	Paperi ja pahvi sekä tuotteet niistä	180 463	38 %
6.	42	Kasviöljyt ja -rasvat	10 267	32 %
7.	09	Erinäiset elintarvikkeet	41 839	31 %
8.	01	Liha ja lihatuotteet	33 031	30 %
9.	82	Huonekalut	65 188	30 %
10.	81	Tehdasv. talot; lvi- ja valaistuskalustot	34 955	30 %
11.	53	Väri- ja parkitusaineet	67 558	25 %
12.	04	Vilja ja viljatuotteet	46 124	24 %
13.	69	Tuotteet epäjalosta metallista	153 121	22 %
14.	67	Rauta ja teräs	245 411	22 %
15.	63	Puu- ja korkkituotteet, pl. huonekalut	17 146	21 %
16.	72	Eri toimialojen erikoiskoneet	206 933	20 %
17.	03	Kalat ja kalavalmisteet	22 071	20 %
18.	21	Vuodat, nahat ja turkisinahat, raa'at	19 705	18 %
19.	71	Voimakoneet ja moottorit	139 171	18 %
20.	68	Muut metallit	79 417	17 %
21.	74	Yleiskäyttöiset teoll. koneet ja laitteet	250 131	17 %
22.	58	Muovit, valmistetut	44 200	16 %
23.	76	Puhelin-, radio-, tv- yms. -laitteet	166 741	16 %
24.	97	Kulta,ei-monet., muokkaam. ,puoliv.tai jauheena	983	16 %
25.	78	Moottoriajoneuvot	320 063	15 %
26.	28	Malmi ja metalliromu	121 815	13 %
27.	54	Lääkevalmisteet ja farmaseuttiset tuotteet	78 365	12 %
28.	66	Kivennäisainetuotteet	43 207	12 %
29.	62	Kumituotteet	30 737	12 %
30.	08	Rehuaineet	14 657	12 %
31.	89	Muut valmiit tavarat	128 145	12 %
32.	57	Muovit, valmistamattomat	69 347	12 %
33.	07	Kahvi, tee, kaakao, mausteet; tuotteet niistä	33 679	12 %
34.	06	Sokeri ja sokerivalmisteet, hunaja	11 150	11 %
35.	00	Elävät eläimet	282	11 %
36.	59	Erinäiset kemialliset tuotteet	51 307	10 %
37.	87	Kojeet, mittarit yms.	53 933	10 %
38.	79	Muut kuljetusvälineet	74 650	10 %
39.	65	Tekstiilituotteet, pl. vaatteet	59 237	10 %
40.	55	Haju-, kiillotus- ja puhdistusaineet	31 872	10 %
41.	52	Epäorgaaniset kemialliset aineet	30 602	9 %
42.	73	Metalliteollisuuskoneet	18 459	9 %
43.	51	Orgaaniset kemialliset aineet	42 738	8 %
44.	77	Muut sähkökoneet ja -laitteet	250 566	8 %
45.	27	Kivennäisaineet, valmistamattomat	20 251	8 %
46.	41	Eläinöljyt ja -rasvat	252	6 %
47.	29	Muut eläin- ja kasvirasva-aineet	6 395	5 %
48.	56	Lannoitteet, valmistetut	2 427	4 %
49.	88	Valokuvauskojeet ja -tarvikkeet, kellot	10 760	4 %
50.	61	Nahka, nahkatavarat ja muokatut turkisinahat	2 109	4 %
51.	11	Juomat	5 150	4 %
52.	83	Matkatarvikkeet, laukut, kotelot yms.	1 226	3 %
53.	84	Vaatteet	24 827	3 %
54.	05	Hedelmät ja kasvikset	12 624	2 %
55.	33	Kivennäisöljyt ja kivennäisöljytuotteet	52 477	2 %
56.	23	Luonnonkumi, synteett. ja regen. kumi	825	2 %
57.	85	Jalkineet	3 218	2 %
58.	75	Toimistokoneet ja atk-laitteet	22 929	2 %
59.	22	Öljysiemenet, öljypit. pähkinät ja ytimet	976	1 %
60.	24	Puutavara ja korkki	5 202	1 %
61.	26	Tekstiilikuidut sekä niiden jätteet	581	1 %
62.	12	Tupakka ja tupakkavalmisteet	520	1 %
63.	32	Kivihiili, koksi, brikitit	1 399	0 %
64.	34	Kaasut	1 191	0 %
65.	96	Metallirahat (pl. kultaraha ja käypä raha)	0,1	0 %
66.	93	Erittelemätön	53	0 %

Taulukko 4. Suomen tuonti Ruotsista tuonnin arvon mukaan järjestettynä v. 1996.

	SITC-luokka	Tuoteryhmä	Tuonti Ruotsista (USD 1000)	% SITC-luokan kokonaistuonnista
1.	78	Moottoriajoneuvot	320 063	15 %
2.	77	Muut sähkökoneet ja -laitteet	250 566	8 %
3.	74	Yleiskäyttöiset teoll. koneet ja laitteet	250 131	17 %
4.	67	Rauta ja teräs	245 411	22 %
5.	72	Eri toimialojen erikoiskoneet	206 933	20 %
6.	64	Paperi ja pahvi sekä tuotteet niistä	180 463	38 %
7.	76	Puhelin-, radio-, tv- yms. -laitteet	166 741	16 %
8.	69	Tuotteet epäjalosta metallista	153 121	22 %
9.	71	Voimakoneet ja moottorit	139 171	18 %
10.	89	Muut valmiit tavarat	128 145	12 %
11.	35	Sähkövirta	126 266	52 %
12.	28	Malmit ja metalliromu	121 815	13 %
13.	68	Muut metallit	79 417	17 %
14.	54	Lääkevalmisteet ja farmaseuttiset tuotteet	78 365	12 %
15.	79	Muut kuljetusvälineet	74 650	10 %
16.	57	Muovit, valmistamattomat	69 347	12 %
17.	53	Väri- ja parkitusaineet	67 558	25 %
18.	82	Huonekalut	65 188	30 %
19.	65	Tekstiilituotteet, pl. vaatteet	59 237	10 %
20.	87	Kojeet, mittarit yms.	53 933	10 %
21.	33	Kivennäisöljyt ja kivennäisöljytuotteet	52 477	2 %
22.	02	Maitotaloustuotteet ja munat	51 946	48 %
23.	59	Erinäiset kemialliset tuotteet	51 307	10 %
24.	04	Vilja ja viljatuotteet	46 124	24 %
25.	58	Muovit, valmistetut	44 200	16 %
26.	66	Kivennäisainetuotteet	43 207	12 %
27.	51	Orgaaniset kemialliset aineet	42 738	8 %
28.	09	Erinäiset elintarvikkeet	41 839	31 %
29.	81	Tehdasv. talot; lvi- ja valaistuskalustot	34 955	30 %
30.	07	Kahvi, tee, kaakao, mausteet; tuotteet niistä	33 679	12 %
31.	01	Liha ja lihatuotteet	33 031	30 %
32.	55	Haju-, kiillotus- ja puhdistusaineet	31 872	10 %
33.	62	Kumituotteet	30 737	12 %
34.	52	Epäorgaaniset kemialliset aineet	30 602	9 %
35.	25	Paperimassa	26 987	40 %
36.	84	Vaatteet	24 827	3 %
37.	75	Toimistokoneet ja atk-laitteet	22 929	2 %
38.	03	Kalat ja kalavalmisteet	22 071	20 %
39.	27	Kivennäisaineet, valmistamattomat	20 251	8 %
40.	21	Vuodat, nahat ja turkisnahat, raa'at	19 705	18 %
41.	73	Metalliteollisuuskoneet	18 459	9 %
42.	63	Puu- ja korkkituotteet, pl. huonekalut	17 146	21 %
43.	08	Rehuaineet	14 657	12 %
44.	05	Hedelmät ja kasvikset	12 624	2 %
45.	06	Sokeri ja sokerivalmisteet, hunaja	11 150	11 %
46.	43	Valmistetut eläin- ja kasviöljyt yms.	10 949	48 %
47.	88	Valokuvauskojeet ja -tarvikkeet, kellot	10 760	4 %
48.	42	Kasviöljyt ja -rasvat	10 267	32 %
49.	29	Muut eläin- ja kasvirasva-aineet	6 395	5 %
50.	24	Puutavara ja korkki	5 202	1 %
51.	11	Juomat	5 150	4 %
52.	85	Jalkineet	3 218	2 %
53.	56	Lannoitteet, valmistetut	2 427	4 %
54.	61	Nahka, nahkatavarat ja muokatut turkisnahat	2 109	4 %
55.	32	Kivihiili, koksi, brikitit	1 399	0 %
56.	83	Matkatarvikkeet, laukut, kotelot yms.	1 226	3 %
57.	34	Kaasut	1 191	0 %
58.	97	Kulta,ei-monet., muokkaam. ,puoliv.tai jauheena	983	16 %
59.	22	Öljysiemenet, öljypit. pähkinät ja ytimet	976	1 %
60.	23	Luonnonkumi, synteett. ja regen. kumi	825	2 %
61.	26	Tekstiilikuidut sekä niiden jätteet	581	1 %
62.	12	Tupakka ja tupakkavalmisteet	520	1 %
63.	00	Elävät eläimet	282	11 %
64.	41	Eläinöljyt ja -rasvat	252	6 %
65.	93	Erittelemätön	53	0 %
66.	96	Metallirahat (pl. kultaraha ja käypä raha)	0,1	0 %

LIITE 3. Ruotsin tuonti Suomesta v. 1990

Taulukko 5. Ruotsin tuonti Suomesta tuontiosuuden mukaan järjestettynä v. 1990.

	SITC-luokka	Tuoteryhmä	Tuonti Suomesta (USD 1000)	% SITC-luokan kokonaistuonnista
1.	64	Paperi ja pahvi sekä tuotteet niistä	210 910	26 %
2.	41	Eläinöljyt ja -rasvat	1 325	22 %
3.	63	Puu- ja korkkituotteet, pl. huonekalut	85 277	21 %
4.	81	Tehdasv. talot; lvi- ja valaistuskalustot	56 284	15 %
5.	72	Eri toimialojen erikoiskoneet	285 990	14 %
6.	67	Rauta ja teräs	250 112	13 %
7.	79	Muut kuljetusvälineet	184 362	11 %
8.	68	Muut metallit	121 153	10 %
9.	55	Haju-, kiillotus- ja puhdistusaineet	39 461	10 %
10.	24	Puutavara ja korkki	36 596	9 %
11.	76	Puhelin-, radio-, tv- yms. -laitteet	155 542	9 %
12.	02	Maitotaloustuotteet ja munat	9 248	9 %
13.	58	Muovit, valmistetut	52 624	9 %
14.	57	Muovit, valmistamattomat	86 392	8 %
15.	53	Väri- ja parkitusaineet	31 398	8 %
16.	82	Huonekalut	62 839	8 %
17.	21	Vuodot, nahat ja turkisinahat, raa'at	5 241	8 %
18.	91	Postipaketit, luokittelematon	9 665	8 %
19.	69	Tuotteet epäjalosta metallista	135 813	7 %
20.	89	Muut valmiit tavarat	175 260	7 %
21.	84	Vaatteet	167 960	7 %
22.	74	Yleiskäyttöiset teoll. koneet ja laitteet	210 358	7 %
23.	33	Kivennäisöljyt ja kivennäisöljytuotteet	273 092	6 %
24.	61	Nahka, nahkatavarat ja muokatut turkisinahat	5 611	6 %
25.	78	Moottoriajoneuvot	293 113	6 %
26.	77	Muut sähkökoneet ja -laitteet	205 669	6 %
27.	26	Tekstiilikuidut sekä niiden jätteet	3 647	6 %
28.	27	Kivennäisaineet, valmistamattomat	14 532	5 %
29.	85	Jalkineet	26 810	5 %
30.	07	Kahvi, tee, kaakao, mausteet; tuotteet niistä	20 665	5 %
31.	06	Sokeri ja sokerivalmisteet, hunaja	6 383	5 %
32.	66	Kivennäisainetuotteet	54 357	5 %
33.	51	Orgaaniset kemialliset aineet	30 694	5 %
34.	62	Kumituotteet	30 686	5 %
35.	93	Erittelemätön	31 972	4 %
36.	65	Tekstiilituotteet, pl. vaatteet	56 737	4 %
37.	25	Paperimassa	6 900	4 %
38.	12	Tupakka ja tupakkavalmisteet	5 395	4 %
39.	59	Erinäiset kemialliset tuotteet	23 131	4 %
40.	04	Vilja ja viljatuotteet	6 405	4 %
41.	71	Voimakoneet ja moottorit	44 274	3 %
42.	54	Lääkevalmisteet ja farmaseuttiset tuotteet	25 604	3 %
43.	73	Metalliteollisuuskoneet	19 529	3 %
44.	87	Kojeet, mittarit yms.	37 638	3 %
45.	43	Valmistetut eläin- ja kasviöljyt yms.	538	3 %
46.	75	Toimistokoneet ja atk-laitteet	76 988	3 %
47.	28	Malmit ja metalliromu	13 300	3 %
48.	09	Erinäiset elintarvikkeet	4 480	3 %
49.	52	Epäorgaaniset kemialliset aineet	13 724	3 %
50.	83	Matkatarvikkeet, laukut, kotelot yms.	3 218	3 %
51.	11	Juomat	6 580	2 %
52.	00	Elävät eläimet	738	2 %
53.	88	Valokuvauskojeet ja -tarvikkeet, kellot	8 412	1 %
54.	23	Luonnonkumi, synteett. ja regen. kumi	791	1 %
55.	97	Kulta,ei-monet., muokkaam. ,puoliv.tai jauheena	335	1 %
56.	08	Rehuaineet	1 869	1 %
57.	01	Liha ja lihatuotteet	1 643	1 %
58.	42	Kasviöljyt ja -rasvat	518	1 %
59.	05	Hedelmät ja kasvikset	6 653	1 %
60.	03	Kalat ja kalavalmisteet	1 898	0 %
61.	32	Kivihiili, koksi, briketit	1 094	0 %
62.	56	Lannoitteet, valmistetut	194	0 %
63.	29	Muut eläin- ja kasvirasva-aineet	804	0 %
64.	22	Öljysiemenet, öljypit. pähkinät ja ytimet	10	0 %
65.	34	Kaasut	33	0 %
66.	96	Metallirahat (pl. kultaraha ja käypä raha)	0	0 %
67.	35	Sähkövirta	0	0 %

Taulukko 6. Ruotsin tuonti Suomesta tuonnin arvon mukaan järjestettynä v. 1990.

	SITC-luokka	Tuoteryhmä	Tuonti Suomesta (USD 1000)	% SITC-luokan kokonaistuonnista
1.	78	Moottoriajoneuvot	293 113	6 %
2.	72	Eri toimialojen erikoiskoneet	285 990	14 %
3.	33	Kivennäisöljyt ja kivennäisöljytuotteet	273 092	6 %
4.	67	Rauta ja teräs	250 112	13 %
5.	64	Paperi ja pahvi sekä tuotteet niistä	210 910	26 %
6.	74	Yleiskäyttöiset teoll. koneet ja laitteet	210 358	7 %
7.	77	Muut sähkökoneet ja -laitteet	205 669	6 %
8.	79	Muut kuljetusvälineet	184 362	11 %
9.	89	Muut valmiit tavarat	175 260	7 %
10.	84	Vaatteet	167 960	7 %
11.	76	Puhelin-, radio-, tv- yms. -laitteet	155 542	9 %
12.	69	Tuotteet epäjalosta metallista	135 813	7 %
13.	68	Muut metallit	121 153	10 %
14.	57	Muovit, valmistamattomat	86 392	8 %
15.	63	Puu- ja korkkituotteet, pl. huonekalut	85 277	21 %
16.	75	Toimistokoneet ja atk-laitteet	76 988	3 %
17.	82	Huonekalut	62 839	8 %
18.	65	Tekstiilituotteet, pl. vaatteet	56 737	4 %
19.	81	Tehdasv. talot; lvi- ja valaistuskalustot	56 284	15 %
20.	66	Kivennäisainetuotteet	54 357	5 %
21.	58	Muovit, valmistetut	52 624	9 %
22.	71	Voimakoneet ja moottorit	44 274	3 %
23.	55	Haju-, kiillotus- ja puhdistusaineet	39 461	10 %
24.	87	Kojeet, mittarit yms.	37 638	3 %
25.	24	Puutavara ja korkki	36 596	9 %
26.	93	Erittelemätön	31 972	4 %
27.	53	Väri- ja parkitusaineet	31 398	8 %
28.	51	Orgaaniset kemialliset aineet	30 694	5 %
29.	62	Kumituotteet	30 686	5 %
30.	85	Jalkineet	26 810	5 %
31.	54	Lääkevalmisteet ja farmaseuttiset tuotteet	25 604	3 %
32.	59	Erinäiset kemialliset tuotteet	23 131	4 %
33.	07	Kahvi, tee, kaakao, mausteet; tuotteet niistä	20 665	5 %
34.	73	Metalliteollisuuskoneet	19 529	3 %
35.	27	Kivennäisaineet, valmistamattomat	14 532	5 %
36.	52	Epäorgaaniset kemialliset aineet	13 724	3 %
37.	28	Malmi ja metalliromu	13 300	3 %
38.	91	Postipaketit, luokittelematon	9 665	8 %
39.	02	Maitotaloustuotteet ja munat	9 248	9 %
40.	88	Valokuvauskojeet ja -tarvikkeet, kellot	8 412	1 %
41.	25	Paperimassa	6 900	4 %
42.	05	Hedelmät ja kasvikset	6 653	1 %
43.	11	Juomat	6 580	2 %
44.	04	Vilja ja viljatuotteet	6 405	4 %
45.	06	Sokeri ja sokerivalmisteet, hunaja	6 383	5 %
46.	61	Nahka, nahkatavarat ja muokatut turkisinahat	5 611	6 %
47.	12	Tupakka ja tupakkavalmisteet	5 395	4 %
48.	21	Vuodat, nahat ja turkisinahat, raa'at	5 241	8 %
49.	09	Erinäiset elintarvikkeet	4 480	3 %
50.	26	Tekstiilikuidut sekä niiden jätteet	3 647	6 %
51.	83	Matkatarvikkeet, laukut, kotelot yms.	3 218	3 %
52.	03	Kalat ja kalavalmisteet	1 898	0 %
53.	08	Rehuaineet	1 869	1 %
54.	01	Liha ja lihatuotteet	1 643	1 %
55.	41	Eläinöljyt ja -rasvat	1 325	22 %
56.	32	Kivihili, koksi, briketit	1 094	0 %
57.	29	Muut eläin- ja kasvirasva-aineet	804	0 %
58.	23	Luonnonkumi, synteett. ja regen. kumi	791	1 %
59.	00	Elävät eläimet	738	2 %
60.	43	Valmistetut eläin- ja kasviöljyt yms.	538	3 %
61.	42	Kasviöljyt ja -rasvat	518	1 %
62.	97	Kulta,ei-monet., muokkaam. puoliv.tai jauheena	335	1 %
63.	56	Lannoitteet, valmistetut	194	0 %
64.	34	Kaasut	33	0 %
65.	22	Öljysiemenet, öljypit. Pähkinät ja ytimet	10	0 %
66.	35	Sähkövirta	0	0 %
67.	96	Metallirahat (pl. kultaraha ja käypä raha)	0	0 %

LIITE 4. Ruotsin tuonti Suomesta v. 1996

Taulukko 7. Ruotsin tuonti Suomesta tuontiosuuden mukaan järjestettynä v. 1996.

	SITC-luokka	Tuoteryhmä	Tuonti Suomesta (USD 1000)	% SITC-luokan kokonaistuonnista
1.	64	Paperi ja pahvi sekä tuotteet niistä	267 538	28 %
2.	63	Puu- ja korkkituotteet, pl. huonekalut	79 616	22 %
3.	41	Eläinöljyt ja -rasvat	1 382	16 %
4.	81	Tehdasv. talot; lvi- ja valaistuskalustot	36 050	13 %
5.	58	Muovit, valmistetut	73 549	13 %
6.	68	Muut metallit	150 782	13 %
7.	67	Rauta ja teräs	311 430	12 %
8.	72	Eri toimialojen erikoiskoneet	258 227	12 %
9.	02	Maitotaloustuotteet ja munat	20 364	12 %
10.	52	Epäorgaaniset kemialliset aineet	59 310	11 %
11.	76	Puhelin-, radio-, tv- yms. -laitteet	318 485	11 %
12.	26	Tekstiilikuidut sekä niiden jätteet	5 780	10 %
13.	24	Puutavara ja korkki	38 012	9 %
14.	07	Kahvi, tee, kaakao, mausteet; tuotteet niistä	43 917	8 %
15.	33	Kivennäisöljyt ja kivennäisöljytuotteet	335 237	8 %
16.	25	Paperimassa	12 813	8 %
17.	53	Väri- ja parkitusaineet	35 913	7 %
18.	89	Muut valmiit tavarat	166 993	7 %
19.	01	Liha ja lihatuotteet	22 683	7 %
20.	57	Muovit, valmistamattomat	72 421	6 %
21.	12	Tupakka ja tupakkavalmisteet	6 097	6 %
22.	82	Huonekalut	42 676	6 %
23.	69	Tuotteet epäjalosta metallista	105 052	6 %
24.	85	Jalkineet	22 940	5 %
25.	66	Kivennäisainetuotteet	40 953	5 %
26.	61	Nahka, nahkatavarat ja muokatut turkisnahat	3 519	5 %
27.	28	Malmit ja metalliromu	28 831	5 %
28.	74	Yleiskäyttöiset teoll. koneet ja laitteet	180 126	5 %
29.	59	Erinäiset kemialliset tuotteet	38 551	5 %
30.	11	Juomat	21 442	5 %
31.	93	Erittelemätön	55 233	5 %
32.	65	Tekstiilituotteet, pl. vaatteet	48 825	4 %
33.	77	Muut sähkökoneet ja -laitteet	223 746	4 %
34.	62	Kumituotteet	36 036	4 %
35.	04	Vilja ja viljatuotteet	11 544	4 %
36.	06	Sokeri ja sokerivalmisteet, hunaja	5 816	4 %
37.	55	Haju-, kiillotus- ja puhdistusaineet	19 431	4 %
38.	87	Kojeet, mittarit yms.	54 227	4 %
39.	78	Moottoriajoneuvot	191 832	3 %
40.	71	Voimakoneet ja moottorit	65 292	3 %
41.	43	Valmistetut eläin- ja kasviöljyt yms.	1 265	3 %
42.	79	Muut kuljetusvälineet	29 679	3 %
43.	27	Kivennäisaineet, valmistamattomat	6 982	3 %
44.	73	Metalliteollisuuskoneet	14 898	2 %
45.	75	Toimistokoneet ja atk-laitteet	79 336	2 %
46.	21	Vuodat, nahat ja turkisnahat, raa'at	565	2 %
47.	84	Vaatteet	42 585	2 %
48.	54	Lääkevalmisteet ja farmaseuttiset tuotteet	21 331	2 %
49.	51	Orgaaniset kemialliset aineet	15 278	1 %
50.	09	Erinäiset elintarvikkeet	3 607	1 %
51.	83	Matkatarvikkeet, laukut, kotelot yms.	1 314	1 %
52.	34	Kaasut	2 428	1 %
53.	05	Hedelmät ja kasvikset	9 670	1 %
54.	08	Rehuaaineet	2 181	1 %
55.	88	Valokuvauskojeet ja -tarvikkeet, kellot	4 930	1 %
56.	32	Kivihiili, koksi, brikitit	1 674	1 %
57.	03	Kalat ja kalavalmisteet	3 748	1 %
58.	56	Lannoitteet, valmistetut	406	1 %
59.	23	Luonnonkumi, syntteett. ja regen. kumi	479	1 %
60.	29	Muut eläin- ja kasvirasva-aineet	660	0 %
61.	42	Kasviöljyt ja -rasvat	131	0 %
62.	00	Elävät eläimet	10	0 %
63.	35	Sähkövirta	0	0 %
64.	22	Öljysiemenet, öljypit. pähkinät ja ytimet	0	0 %
65.	96	Metallirahat (pl. kultaraha ja käypä raha)	0	0 %
66.	97	Kulta,ei-monet., muokkaam. ,puoliv.tai jauheena	0	0 %

Taulukko 8. Ruotsin tuonti Suomesta tuonnin arvon mukaan järjestettynä v. 1996.

	SITC-luokka	Tuoteryhmä	Tuonti Suomesta (USD 1000)	% SITC-luokan kokonaistuon- nista
1.	33	Kivennäisöljyt ja kivennäisöljytuotteet	335 237	8 %
2.	76	Puhelin-, radio-, tv- yms. -laitteet	318 485	11 %
3.	67	Rauta ja teräs	311 430	12 %
4.	64	Paperi ja pahvi sekä tuotteet niistä	267 538	28 %
5.	72	Eri toimialojen erikoiskoneet	258 227	12 %
6.	77	Muut sähkökoneet ja -laitteet	223 746	4 %
7.	78	Moottoriajoneuvot	191 832	3 %
8.	74	Yleiskäyttöiset teoll. koneet ja laitteet	180 126	5 %
9.	89	Muut valmiit tavarat	166 993	7 %
10.	68	Muut metallit	150 782	13 %
11.	69	Tuotteet epäjalosta metallista	105 052	6 %
12.	63	Puu- ja korkkituotteet, pl. huonekalut	79 616	22 %
13.	75	Toimistokoneet ja atk-laitteet	79 336	2 %
14.	58	Muovit, valmistetut	73 549	13 %
15.	57	Muovit, valmistamattomat	72 421	6 %
16.	71	Voimakoneet ja moottorit	65 292	3 %
17.	52	Epäorgaaniset kemialliset aineet	59 310	11 %
18.	93	Erittelemätön	55 233	5 %
19.	87	Kojeet, mittarit yms.	54 227	4 %
20.	65	Tekstiilituotteet, pl. vaatteet	48 825	4 %
21.	07	Kahvi, tee, kaakao, mausteet; tuotteet niistä	43 917	8 %
22.	82	Huonekalut	42 676	6 %
23.	84	Vaatteet	42 585	2 %
24.	66	Kivennäisainetuotteet	40 953	5 %
25.	59	Erinäiset kemialliset tuotteet	38 551	5 %
26.	24	Puutavara ja korkki	38 012	9 %
27.	81	Tehdasv. talot; lvi- ja valaistuskalustot	36 050	13 %
28.	62	Kumituotteet	36 036	4 %
29.	53	Väri- ja parkitusaineet	35 913	7 %
30.	79	Muut kuljetusvälineet	29 679	3 %
31.	28	Malmit ja metalliromu	28 831	5 %
32.	85	Jalkineet	22 940	5 %
33.	01	Liha ja lihatuotteet	22 683	7 %
34.	11	Juomat	21 442	5 %
35.	54	Lääkevalmisteet ja farmaseuttiset tuotteet	21 331	2 %
36.	02	Maitotaloustuotteet ja munat	20 364	12 %
37.	55	Haju-, kiillotus- ja puhdistusaineet	19 431	4 %
38.	51	Orgaaniset kemialliset aineet	15 278	1 %
39.	73	Metalliteollisuuskoneet	14 898	2 %
40.	25	Paperimassa	12 813	8 %
41.	04	Vilja ja viljatuotteet	11 544	4 %
42.	05	Hedelmät ja kasvikset	9 670	1 %
43.	27	Kivennäisaineet, valmistamattomat	6 982	3 %
44.	12	Tupakka ja tupakkavalmisteet	6 097	6 %
45.	06	Sokeri ja sokerivalmisteet, hunaja	5 816	4 %
46.	26	Tekstiilikuidut sekä niiden jätteet	5 780	10 %
47.	88	Valokuvauskojeet ja -tarvikkeet, kellot	4 930	1 %
48.	03	Kalat ja kalavalmisteet	3 748	1 %
49.	09	Erinäiset elintarvikkeet	3 607	1 %
50.	61	Nahka, nahkatavarat ja muokatut turkisnahat	3 519	5 %
51.	34	Kaasut	2 428	1 %
52.	08	Rehuaineet	2 181	1 %
53.	32	Kivihili, koksi, brikitit	1 674	1 %
54.	41	Eläinöljyt ja -rasvat	1 382	16 %
55.	83	Matkatarvikkeet, laukut, kotelot yms.	1 314	1 %
56.	43	Valmistetut eläin- ja kasviöljyt yms.	1 265	3 %
57.	29	Muut eläin- ja kasvirasva-aineet	660	0 %
58.	21	Vuodat, nahat ja turkisnahat, raa'at	565	2 %
59.	23	Luonnonkumi, synteett. ja regen. kumi	479	1 %
60.	56	Lannoitteet, valmistetut	406	1 %
61.	42	Kasviöljyt ja -rasvat	131	0 %
62.	00	Elävät eläimet	10	0 %
63.	35	Sähkövirta	0	0 %
64.	22	Öljysiemenet, öljypit. pähkinät ja ytimet	0	0 %
65.	96	Metallirahat (pl. kultaraha ja käypä raha)	0	0 %
66.	97	Kulta,ei-monet., muokkaam. ,puoliv.tai jauheena	0	0 %

LIITE 5. Suomen kauppatase Ruotsin kanssa, yli- ja alijäämäiset tuotteet v. 1990 ja 1996.

	SITC-LUOKKA	TUOTERYHMÄ	KAUPPA-TASE VUONNA 1990		SITC-LUOKKA	TUOTERYHMÄ	KAUPPA-TASE VUONNA 1996
1.	33	Kivennäisöljyt ja kivennäisöljytuotteet	255 816	1.	33	Kivennäisöljyt ja kivennäisöljytuotteet	251 473
2.	79	Muut kuljetusvälineet	154 170	2.	76	Puhelin-, radio-, tv-yms. -laitteet	175 057
3.	84	Vaatteet	149 829	3.	75	Toimistokoneet ja atk-laitteet	134 832
4.	64	Paperi ja pahvi sekä tuotteet niistä	104 907	4.	72	Eri toimialojen erikoiskoneet	112 391
5.	72	Eri toimialojen erikoiskoneet	49 888	5.	68	Muut metallit	105 457
6.	77	Muut sähkökoneet ja -laitteet	45 883	6.	64	Paperi ja pahvi sekä tuotteet niistä	80 022
7.	75	Toimistokoneet ja atk-laitteet	40 870	7.	67	Rauta ja teräs	78 411
8.	63	Puu- ja korkkituotteet, pl. huonekalut	34 046	8.	63	Puu- ja korkkituotteet, pl. huonekalut	68 662
9.	68	Muut metallit	32 333	9.	89	Muut valmiit tavarat	58 460
10.	85	Jalkineet	26 500	10.	35	Sähkövirta	45 056
11.	24	Puutavara ja korkki	23 709	11.	58	Muovit, valmistetut	38 581
12.	76	Puhelin-, radio-, tv- yms. -laitteet	23 365	12.	84	Vaatteet	36 821
13.	89	Muut valmiit tavarat	22 950	13.	24	Puutavara ja korkki	31 913
14.	67	Rauta ja teräs	18 042	14.	85	Jalkineet	26 603
15.	66	Kivennäisainetuotteet	12 001	15.	77	Muut sähkökoneet ja -laitteet	26 012
16.	58	Muovit, valmistetut	10 312	16.	11	Juomat	11 896
17.	02	Maitotaloustuotteet ja munat	7 283	17.	52	Epäorgaaniset kemialliset aineet	11 188
18.	65	Tekstiilituotteet, pl. vaatteet	4 166	18.	87	Kojeet, mittarit yms.	10 995
19.	88	Valokuvauskojeet ja -tarvikkeet, kellot	3 901	19.	07	Kahvi, tee, kaakao, mausteet; tuotteet niistä	7 480
20.	83	Matkatarvikkeet, laukut, kotelot yms.	2 811	20.	12	Tupakka ja tupakka-valmisteet	7 030
21.	21	Vuodat, nahat ja turkisa-hat, raa'at	2 575	21.	62	Kumituotteet	4 478
22.	11	Juomat	2 236	22.	61	Nahka, nahkatavarat ja muokatut turkisa-hat	2 110
23.	55	Haju-, kiillotus- ja puhdistusaineet	1 909	23.	88	Valokuvauskojeet ja -tarvikkeet, kellot	1 839
24.	05	Hedelmät ja kasvikset	1 284	24.	83	Matkatarvikkeet, laukut, kotelot yms.	1 513
25.	01	Liha ja lihatuotteet	1 070	25.	34	Kaasut	1 279
26.	41	Eläinöljyt ja -rasvat	931	26.	41	Eläinöljyt ja -rasvat	359
27.	34	Kaasut	45	27.	32	Kivihiili, koksi, brieketit	194
28.	22	Öljysiemenet, öljypit. Pähkinät ja ytimet	1	28.	96	Metallirahat (pl. kultaraha ja käypä raha)	1
29.	96	Metallirahat (pl. kultaraha ja käypä raha)	-5	29.	56	Lannoitteet, valmistetut	-161
30.	12	Tupakka ja tupakkaval-misteet	-9	30.	26	Tekstiilikuidut sekä niiden jätteet	-277
31.	32	Kivihiili, koksi, briketit	-1 010	31.	00	Elävät eläimet	-280
32.	56	Lannoitteet, valmistetut	-1 274	32.	97	Kulta,ei-monet., muokkaam. ,puoliv.tai jauheena	-477
33.	43	Valmistetut eläin- ja kasviöljyt yms.	-2 139	33.	23	Luonnonkumi, syntteett. ja regen. kumi	-799
34.	61	Nahka, nahkatavarat ja muokatut turkisa-hat	-2 211	34.	22	Öljysiemenet, öljypit. pähkinät ja ytimet	-976
35.	42	Kasviöljyt ja -rasvat	-2 448	35.	73	Metalliteollisuuskoneet	-1 539
36.	29	Muut eläin- ja kasvirasva-aineet	-2 619	36.	66	Kivennäisainetuotteet	-1 672
37.	00	Elävät eläimet	-2 700	37.	81	Tehdasv. talot; lvi- ja valaistuskalustot	-2 179

38.	82	Huonekalut	-2 770	38.	29	Muut eläin- ja kasvi- rasva-aineet	-5 614
39.	08	Rehuaineet	-2 807	39.	06	Sokeri ja sokerival- misteet, hunaja	-6 047
40.	26	Tekstiilikuidut sekä niiden jätteet	-2 848	40.	65	Tekstiilituotteet, pl. vaatteet	-6 340
41.	97	Kulta,ei-monet., muok- kaam. ,puoliv.tai jauhee- na	-3 332	41.	05	Hedelmät ja kasvikset	-7 078
42.	23	Luonnonkumi, synteett. ja regen. Kumi	-4 505	42.	01	Liha ja lihatuotteet	-7 273
43.	06	Sokeri ja sokerivalmis- teet, hunaja	-4 772	43.	57	Muovit, valmistamat- tomat	-7 552
44.	62	Kumituotteet	-5 249	44.	43	Valmistetut eläin- ja kasviöljyt yms.	-9 441
45.	51	Orgaaniset kemialliset aineet	-6 530	45.	25	Paperimassa	-9 730
46.	73	Metalliteollisuuskoneet	-6 720	46.	55	Haju-, kiillotus- ja puhdistusaineet	-9 789
47.	07	Kahvi, tee, kaakao, mausteet; tuotteet niistä	-6 912	47.	42	Kasviöljyt ja -rasvat	-10 230
48.	69	Tuotteet epäjalosta me- tallista	-7 230	48.	08	Rehuaineet	-12 495
49.	04	Vilja ja viljatuotteet	-7 481	49.	69	Tuotteet epäjalosta metallista	-12 533
50.	81	Tehdasv. Talot; lvi- ja valaistuskalustot	-8 931	50.	59	Erinäiset kemialliset tuotteet	-15 871
51.	27	Kivennäisaineet, val- mistamattomat	-11 621	51.	21	Vuodat, nahat ja tur- kisinahat, raa'at	-17 095
52.	53	Väri- ja parkitusaineet	-13 910	52.	82	Huonekalut	-19 096
53.	87	Kojeet, mittarit yms.	-14 267	53.	27	Kivennäisaineet, val- mistamattomat	-19 461
54.	09	Erinäiset elintarvikkeet	-14 314	54.	79	Muut kuljetusvälineet	-19 526
55.	57	Muovit, valmistamatto- mat	-14 334	55.	03	Kalat ja kalavalmisteet	-20 715
56.	25	Paperimassa	-14 604	56.	02	Maitotaloustuotteet ja munat	-29 561
57.	03	Kalat ja kalavalmisteet	-15 432	57.	74	Yleiskäyttöiset teoll. koneet ja laitteet	-32 144
58.	59	Erinäiset kemialliset tuotteet	-19 498	58.	04	Vilja ja viljatuotteet	-34 152
59.	54	Lääkevalmisteet ja far- maseuttiset tuotteet	-27 192	59.	51	Orgaaniset kemialliset aineet	-34 162
60.	52	Epäorgaaniset kemialliset aineet	-35 222	60.	09	Erinäiset elintarvik- keet	-36 173
61.	74	Yleiskäyttöiset teoll. Koneet ja laitteet	-63 024	61.	53	Väri- ja parkitusaineet	-45 567
62.	35	Sähkövirta	-98 488	62.	54	Lääkevalmisteet ja farmaseuttiset tuotteet	-55 544
63.	71	Voimakoneet ja mootto- rit	-103 220	63.	71	Voimakoneet ja moottorit	-76 630
64.	28	Malmit ja metalliromu	-111 516	64.	78	Moottoriajoneuvot	-81 796
65.	78	Moottoriajoneuvot	-148 553	65.	28	Malmit ja metalliromu	-96 765